Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабрийн 21-hээ гарана | № 127 (15750) | 1981 оной июниин 3, среда | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕТ БА ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

ИЛАГШАДТА-ШАН

КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет ба ВЛКСМ-эй обком 1980—1981 онуудай ниитын адууhа малай үбэлжэлгын үедэ малшадые соёлой-ажаhуудалай, медицинын болон худалдаа наймаанай талаар эрхимээр хангахын түлөө республика дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй дүн гаргаба.

Тэрэ дүнгэй ёhоор, КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, мянган түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шан малшадые соёлой талаар эрхимээр хангаhанай түлөө Зэдын районой олгогдобо. 800 түхэригэй хоёрдохи шан Мухар-Шэбэрэй, 700 түхэригэй гурбадахи шан Бэшүүрэй районуудта олгогдоhон байна.

Малай үбэлжэлгын үедэ малшадые худалдаа наймаанай талаар эрхимээр хангажа шадаhанай түлөө Бэшүүрэй райпотребсоюзай коллектив КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугта, мянган түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шанда хүртэhэн байна. 800 түхэригэй хоёрдохи шанда Зэдын райпотребсоюзай коллектив, 700 түхэригэй мүнгэн шанда Загарайн райпотребсоюзай коллектив хүртэбэ.

Медицинын талаар хангалгада илаhан Захааминай район КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугаар, 700 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шангаар шагнагдаба. Хоёрдохи hуури эзэлhэн Баргажанай район 500 түхэригэй мүнгэн шан, гурбадахи hуури эзэлhэн Яруунын район 300 түхэригэй мүнгэн шан абаха болобо.

Малай үбэлжэлгын үедэ малшадые ажаhуудалай талаар эрхимээр хангаhан Түнхэнэй райбыткомбинадай коллектив КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй ба ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан тугаар, 700 түхэригэй нэгэдэхи мүнгэн шангаар шагнагдаба. Тиихэдэ 500 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан Сэлэнгын райбыткомбинадай коллективтэ олгогдоhон байна.

АФРИКЫН АРАДУУДТАЙ hАНАЛ НЭГЭТЭЙ

[А]фрикын урда хубиин арадуудтай hаналаа нэгэдэлгын [үд]эли манай орон дотор [тэм]дэглэгдэбэ. Африкын арадуудай национально-сүлөөрэлэй хүдэлөөн, империализм [ба] расизмын хүсэнүүдтэ эсэргүүдэр эдэнэй хэhэн тэмсэл совет хүнүүдэй хэлбэригүйгөөр дэмжэдэг байhые [д]ахин гэршэлэн харуулаа. [М]айн 25-hаа июниин 1 болотор Москвада, Ленинградта, [хол]бооной республикануудай [ниис]лэлнүүдтэ, бусад хото [ба] тосхонуудта олониитын түлөөлэгшэдэй митингнүүд, суглаанууд болобо. Намибиин тэмсэлшэ арадтай hанал нэгэтэй байhанаа тэрээндэ хабаадагшад мэдүүлээ. КПСС-эй XXVI съездын үшөө дахин баталhанай ёhоор, Африкын гүрэнүүдэй ба арадуудай үнэн сэхэ хани нүхэр байhанаа Советскэ Союз үшөө дахин баталба гэжэ митингнүүд дээрэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Энэ түбидэ зорюулагдаhан совет уран зураашадай, фото-мастернуудай зохёолнуудай выставкэнүүд эмхидхэгдэhэн байгаа.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гай июлиин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө

ҮНДЭР УРГАСЫН ЭЗЭН

Шэмэрүүн хүйтэнэй хаhа үнгэржэ, зунай гоё hайхан саг хүрэжэ ерэбэ. Май hарын эхеэр элдэб үнгын шубууд дулаан оронhоо зэлэ татан манай нютаг ниидэн ерэжэ, өөhэдынгөө аялга дуунуудые зэдэлүүлнэ. Эгээл энэ үедэ хүдөө ажахыда нилээд сүлөөгүй саг байдаг гээшэ. Малшад хүндэ хүшэр үбэлжэлгын hүүлээр зуhаландаа зөөхэеэ бэлдэнэ, таряашад ерэхэ жэлэй үндэр баян ургасын түлөө оролдоно ха юм.

Хүрбын совхозой луговодууд энэ жэлдэ ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ үбhэ тэжээл бэлдэхэ зорилготой эдэ үдэрнүүдтэ эртэ үглөөнhөө үдэшын харанхы болотор нута сабшалан дээрэ забда сүлөөгүй хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэр газарай үрэжэл hайжаруулха талаар соносхогдоhон габшагай хоёр hарын туршада нилээд ехэ ажал хэhэн байна. Тус ажахын дүршэлтэй луговод Назим Захиров Расин хүбүүнтэеэ хамта Бэлшэрэй, Баазын сабшалан дээрэ хүдэлжэ байна. Тэдэнэр газараа hайрамай уhаар hайса уhалуулаа, минеральна үтэгжүүлэлгэ ехээр гаргаа, эртүүр байхада ханааб, hубагуудаа заhабарилаа, сэбэрлээ hэн. Н. Захиров нёдондо ажалдаа hайн үрэ дүн туйлажа гараhан байна. Энэ туйлаhан амжалтаяа арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бүри арьбадхан хүдэлхөөр зорижонхой. Тус ажахын суута луговод, Ажалай Улаан Тугай ордента Николай Вахрушевай даадаг сабшалан Доодо-Нугада юм. Тэрэнэй звено жэлhээ жэлдэ баян ургаса хуряадаг гээшэ. Мүнөө энэ звено лугомелиоративна отряд болгожо томодхогдоо. hая байгуулагдаhан коллектив үндэр ногоо ургуулхын тула сабшалан дээрээ минеральна үтэгжүүлгэ элбэгээр тараагаа. hайрамай уhа ехээр халяан уhалаа.

Ингэжэ Хүрбын совхозой луговодуудай тогтууритай ургасын хойноhоо оролдожо байhанда баясахаар лаа.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.
хүдөө бэшэгшэ.

Хори.

Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ нарин сэмбын комбинадта үйлэдбэриеэ наринжуулан hайжаруулха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулагдана. Ороной түрүү предприятинуудта хэрэглэгдэдэг онол аргануудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ талаар энэ оной март hарада комбинадта тусхай комплексно бригада байгуулагдаhан юм. Энэ бригадые нэхэлгын үйлэдбэриин бэлэдхэлэй таhагай дүй дүршэлтэй хүдэлмэрилэгшэ Е. Родионова хүтэлбэрилнэ. Иимэ бригадын байгуулалгын ашаг үрэ хараа байса мэдэрэгдэнэ. Бригадын дурадхаhан түрүү арганууд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ, нэхэгдэн гаргагдаhан бүдэй шанар hайжаруулгада нүлөөлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комплексно бригадын бригадир Е. Родионова (зүүн гарhаа), бригадын гэшүүн Е. Спиридонова гэгшэд ажал дээрээ.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

БЭШҮҮРЭЙХИДЭЙ ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭГДЭНЭ

ДОЛООДОХИ hАРЫН ТҮСЭБӨӨР

Фермэнүүдэй коллективүүдэй хоорондохи социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые КПСС-эй Гусиноозерско горкомой бюро, арадай депутадуудай Сэлэнгын райсоведэй гүйсэдком хаража үзөөд, манай колхозой Дээдэ-Юрөөгэй фермын коллективтэ районой дамжуулгын Улаан туг hаяхан барюулба. Сэхыень хэлэхэдэ, юрөөгэйхид иимэ амжалта үнинэйшье туйлаагүй. hүүлэй жэлнүүдтэ манай колхоз hү hааха, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэдэггүй байгаа. Тиигээдшье үбhэ тэжээлээр дуталдажа, хабарай, зунай сагта бэлшээриин гандаhан дээрэhээ hү үйлэдбэрилгэдэмнай ехэхэн hаад ушаруулhан байна. Гэбэшье ушарhан бэрхэшээлнүүдээ эрэлхэгээр дабаха гэжэ бүхы малшаднай ехэтэ оролдоо бшуу. Колхозой правлени, партийна организаци малшадай ажал зүбөөр эрхилхэ, зоригжоhон hаалишадай эдэбхи, үүсхэлые дэмжэхэ гэжэ нилээд оролдолго гаргаа.

Энэ жэлэй үбэлжэлгэ урда жэлнүүдэйхидэ орходоо үбhэ тэжээлээр элбэг байгаашьегүй hаа, эмхидхэл hайтайгаар үнгэргэhэнэймнай ашаар иимэ амжалта туйлагдаа гээшэ. Мүн малшаднайшье бага бэшээр хүсэ шадалаа элсүүлээ.

Дээдэ-Юрөөгэй фермые хараад үзэхэдэ, Ташарай болон Үдэнгын hү hаалиин оньhожоруулагдамал комплекснуудта орходоо байра байдалаараа түлюүршаг юм. Эндэ тэжээл бүйлүүлхэ цех үгы дээрэhээ hаалишан бүхэн hабата соогоо таряа талханай зүйлнүүдтэй холигдоhон hолоомо бүйлүүлжэ, өөрынгөө бүлэг үнеэдтэ үгэдэг байна. Ямаршье хүндэ хүшэр сагай болоошье hаа, сүүдхэдээ гурба дахин үнеэдээ hааахые оролдообди.

Энэ фермэдэ найман hаалишад ажалладаг юм. Олонхинь үнинэй малшад, баян дүршэлтэй болонхой. Республикын габьяата малшан «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор хоёр дахин шагнагдаhан, коммунист Дулма Жамбаловна Цырендоржиева коллективэй хүсые элсүүлэн хүтэлбэрилнэ. Өөрөө бүхы наhаараа hаалишанаар ажаллажа, үйлэдбэриин бүхы нюусануудые hайн мэдэхэ тула, фермын ажалые эзэн ёhоор эрхилдэг, малшадай арга боломжонуудые элирүүлжэ шададаг эхэнэр юм. Манай колхоздо партиин XXVI съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрээ hэн. Тус мүрысөөнэй дүримэй ёhоор арбан хоногой дүнгөөр эрхим түрүү hаалишаднай урмашуулагдажа байгаа. Фермын байдалай hайжархада, хүнүүдшье бүри урма зоригтойгоор ажаллажа эхилээ hэн. Тусхайлбал, апрель hарада тус коллектив hү hааха түсэбөө 184,7 процент бэелүүлжэ, бүхы продукцияа нэгэдэхи сортоор тушааhан байна. Энэл hарада үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 255 килограмм hүн абтаа гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 75 килограммаар дээшэлээ. Мүн лэ hү үйлэдбэрилгэмнай 144 центнерээр ехэ болоо. Дээдэ-Юрөөгэй түрүү hаалишан коммунист Дари Найданова апрель hарада үнеэн бүриhөө 303 килограмм hү hаажа, болзорhоо урид хахад жэлэйнгээ түсэбтэ даабари бэелүүлбэ. Партиин гэшүүндэ кандидат Санжидма Цыбикдоржиева hарын туршада 293 килограмм hү hаажа шадаа. Софья Бадеева, Мидаг Чултумова гэгшэд мүн лэ эрхим дүнгүүдые туйлаба. Эдэ hаалишад барандаа hү hаалгаар хахад жэлэйнгээ түсэбүүдые болзорhоонь урид бэелүүлээ. Коллектив бүхыдөө hү үйлэдбэрилхэ зургаан hарынгаа даабари Илалтын үдэртэ дүүргээ. Тэдэнэр байгша оной июлиин 1 болотор түсэбhөө гадуур 750 центнер hү hаахабди гэhэн үндэр уялгануудые абанхай.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ hү ехээр hааха, гүрэндэ худалдаха, сагаан эдеэнэй шанарые hайжаруулха талаар Бэшүүрэй малшадай үүсхэлдэ юрөөгэйхид ажалай амжалтануудаар харюусахабди гэжэ мэдүүлээ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз мүнөө жэл 13 мянга гаран центнер hү үйлэдбэрилхэ түсэбтэй юм. Энэмнай тиимэ хүнгэн хэрэг бэшэ гэжэ мэдэрнэбди. Манай ажалда үшөө зарим тэды дутагдалнууд, бэрхэшээлнүүд дайралдана. Жэшээлхэдэ, үүлтэр hайжаруулха хүдэлмэри урдандаа республика соогоо суурхадаг юрөөгэйхидэй эрилтэдэ харюусанагүй. Үнеэн бүриhөө 5 мянга гаран килограмм hү hаажа байhан Социалис Ажалай Герой П. Б. Жалсановагай, Буряадай АССР-эй габьяата малшан Ц-Д. Цырендоржиевагай туйлалтануудта манай hаалишад үшөө хүрэнэгүй гэжэ мэдэхэ ёhотойбди.

Партиин XXVI съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев тоосоото элидхэл дотороо мал ажалые онсо шухала hалбари гэжэ тоолоhон байна. Энэмнай манай ажахын малшадта сэхэ хабаатай. Тиимэhээ колхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, малшад бүхы абаhан арга боломжонуудаа хэрэглэжэ, адууhа малайнгаа ашаг шэмыень дээшэлүүлжэ, абаhан социалис уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө оролдохо болонобди.

Малшаднай мүнөө зуhаландаа гарахаар бэлдэжэ байна. Зунай үедэ үнеэдэйнгээ hаамыень дээшэлүүлхын тула үдэр, hүнигүй бэлшээхэ, заатагүй гурба дахин тэдэнээ haaxa гурим бүхы фермэнүүдтэ нэбтэрүүлэгдэхэ болоно. Мүн тиихэдэ малшадай байра байдалай, ажаhуудалай эрилтые hайнаар хангаха гэжэ оролдонобди. Иигэжэ ажалаа зүбөөр эмхидхээд байгаа hаа, хараалhан зорилгоёо бэелүүлжэ шадаха зэргэтэйбди.

В. ЦЫДЕНОВ,
Сэлэнгын районой Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна организациин секретарь.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ЧЕРКАССКА МАЛШАДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Мяха, hү болон бусад продуктнуудые [...]ээр үйлэдбэрилхын, гүрэндэ худалда[ахы]н тула бүхы арга боломжонуудаа [гү]йсэд дүүрэнээр хэрэглэхые хараалhан [Ч]еркасска областиин малшадай үүсхэлые [ор]оной ажахынуудта үргэнөөр дэмжэнэ.

Малшад, хүдөөгэй бүхы ажалшад бии [бол]аа арга нөөсэнүүдые гүйсэд хэрэглэ[жэ] үндэр уялгануудые хараална. Жэ[шээл]энь, 1981 ондо Кемеровскэ областиин [Пр]омышленновска районой фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд үхэр мал болон [ах]уудые гүрэндэ худалдалгаяа, нёдон[ой] жэлэйхитэй жэшэбэл, 3 процентhээ [дут]а бэшээр дээшэлүүлхые, харин 1985 [он]до 35 процентдэ хүргэхые шиидэбэ. [Ман]ай үсхэбэрилгые хүгжөөhэнэй ашаар [ыйм]эниие туйлахаар хараалагдана. Рай[он] дотор мяха үйлэдбэрилгын ниитэ [ху]ралтада гахайн мяханай хубита 60 [гар]ан процент болохо юм. Тарган адуу[h]а мал гүрэндэ тушаалгые 75 процентдэ [хү]ргэхөөр хараалагдана.

Район дотор ниитын мал ажалые [хү]гжөөхэдөө, хубиин хамhабариин ажа[хы]нуудые бэхижүүлгэдэ гол анхаралаа [хан]дуулна. Энэ жэлдэ хүн зониие пор[ос]онхонуудаар, дальбарaануудаар сүм [хүр]гахын тула шухала хэмжээнүүд абта[жа] байнхай.

Ороной ажахынуудай түсэбүүдые дүүр[гэх]ын тула тэжээлэй баазые саашадань [бэх]ижүүлхэ хэрэгтэй. Саратовска об[ла]стиин Хвалынска районой «40 лет [Ок]тября» колхоз мянга гаран гектар [уh]алууриин газартай юм. Эндэ гол тү[лэ]б тэжээлэй ургамалнууд таригдадаг. [Эл]бэг тэжээл бэлэдхэхэдээ, энэ колхоз [ма]л ажал дээрэ үндэр үрэ дүнгүүдые [туй]лана. Табан жэлэй турша соо [ажа]хы 76 мянга гаран центнер hү, [...]мянга шахуу центнер мяха бэлэдхэ[лэй] пунктнуудта тушаагаа. «Ашаг үрэ [ех]этэйгээр, hайн шанартайгаар хүдэлхэ» [гэh]эн уряа доро колхозой ажалшад мү[рысө]энэ.

hайн шанартай тэжээл халаа фермэ болон комплексын ажалшадай хүдэлмэриин амжалтын эшэ үндэhэн болоно. Хабартаа Ярославска областиин В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ совхоздо белок ехэтэй олон жэлэй үбhэ ногоон таригдаhан, 350 гектарай талмай дээрэ уhалууриин талмай байгуулагдаhан байгаа. 1980 ондо ажахыда витаминта үбhэнэй гурил бэлэдхэхэ агрегат баригдаба.

Сезоной эхилтэр үшөө нэгэ агрегат хабсаргагдажа дүүргэгдэхээр хараалагдана. Тэрэ жэлдээ 1200 тонно хүрэтэр үбhэнэй гурил бэлэдхэхэ арга олгохо байна. Совхоздо үбhэ хуряалгын технологи наринжуулан hайжаруулагдана, силос дарахын тула бетон хушалтатай траншейнүүд малтагдана.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ ажахыда үбэлжэлгын үедэ мал бүхэндэ тэжээлэй единицые 25—27 центнертэ хүргэхөөр хараалагдана. Тэжээлэй шанарые дээшэлүүлhэнэй ашаар совхоз жэлдээ үнеэн бүриhөө 3500 килограмм hү hааха, үхэр мал шахан таргалуулжа, 400 гаран килограмм шэгнүүртэйгээр тушааха юм.

Ажалай эмхидхэлэй түрүү арга онолнуудые, үйлэдбэриин түрүү технологи нэбтэрүүлhэнэй ашаар мал ажалай ашаг үрэ хангагдана. Ростовско областиин «Ростовский» совхозой машинаар үнеэдые hаадаг операторнууд hү үйлэдбэрилгые поточно цехэй гуримда оруулhанай ашаар табан жэл соо үнеэн бүриhөө hү hаам 670 килограммаар дээшэлүүлхые шиидээ. Хальмагай АССР-эй «Красный путиловец» совхозой ажалшад үхэр малаа эршэмтэйгээр шахан таргалуулhанай ашаар бодо малай дунда зэргын шэгнүүрые 480 килограммда хүргэхэ байна. Энэ ажахыда бии байгаа тэжээлэй цехүүдые, тэжээл бэлдэдэг техникые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ хэмжээнүүд хараалагдаhан байха юм.

Доторойнгоо арга нөөсэнүүдые хэрэглэн, ороной ажалшад продуктнуудые үйлэдбэрилгэеэ нилээд дээшэлүүлжэ, эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ ехэ хубитаяа оруулхые шармайн оролдожо байна. Энэнь КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар ороной хүдөөгэй ажалшадай ехэ хубитаяа оруулха хүсэлэнтэй байhые элирхэйлэн харуулна бшуу.

А. ФИЛАТОВ,
ТАСС-ай корр.

ХОЛЫН БЭЛШЭЭРИДЭ ГАРАНА

Бидэ хэр угhаа наашаа холо хадын тунга ногоондо адууhа малаа бэлшээн таргалуулдаг заншалтай болоhон зомди. Шэмэтэй hайхан ногоондо атарлажа, сэбэр тунгалаг уhа уужа ябаhан малай шэгнүүр ехээр нэмэдэг, мяханайнь амтан хурса байдаг. Тиимэhээ бидэ энэ хаhые гүйсэд хэрэглэхэ, малаа сар соонь гүүртэлжэ гаргаха гэжэ оролдодогбди.

Мүнөө жэл манай совхозhоо 2097 толгой залуу эбэртэ бодо мал, 400 толгой адуун холын бэлшээридэ гаргагдахань. Хониднай Монгhоо дээшээ, Эрхүү гол хоёр бэеэр зунайнгаа байрануудта гаража байнхай. Эдэ үдэрнүүдтэ Элшэр гэжэ холын хадата бэлшээридэ үхэр малай түрүүшын hүрэгүүд, мүн азарга адуунууд туугдахань. Июниин 1-hээ Үүр гэжэ холын бэлшээридэ 968 хашараг ябаа.

Хада ууланuудай хабшалнууд соогуурхи эдэ бэлшээринүүдтээ малай долёохо дабhан, малшадай гэр байрануудые заhабарилхада хэрэгтэй хадааhан болон бусад хэрэгсэлнүүд абаашагданхай. Эбэртэ бодо малаа 14 гүүртэ болгожо бэлшээхэ байнабди. Малшаднай унажа ябаха моридоо барижа, тоног туухала бэлдэжэ, хүнэhэ хоолоо түхеэржэ байнхай. Мүн тэдэниие хүргэжэ ошохо хүнүүдшье олдонхой.

Манай малшад болон адуушадай олонхинь дүршэл шадабари ехэтэй, газар уhаяа hайса мэдэхэ болошоhон хүнүүд юм. Тэдэнэр урда жэлнүүдтэ холын бэлшээридэ гарахадаа малаа яhала hайнаар таргалуулжа, нэгэшье толгойень гээлтэ хоролтодо оруулангүй бусаhан жэшээтэй.

hаяхан совхоздомнай холын бэлшээридэ гараха малшадай суглаан үнгэргэгдөө. Энэ суглаан дээрээ тэдэнэр дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаба. Жэшээлхэдэ, Үүртэ гараха малшад Буда Ханхалаев, Пүрбэ Гармаев болон Ошор Имеев гэгшэд хашараг бүхэнөө нэжээд центнерээр нэмээжэ ерэхэ гэhэн уялга абанхай. Мүн бүхы совхозоороо малшаднай абажа гараhан үхэр бүхэнэйнгөө шэгнүүрые сүүдхэлэ дунда зэргээр 850 граммаар нэмээхэ гэжэ шиидээ.

Манай малшад хэлэhэн үгэдөө хүрэжэ, тобир тарган, шэгнүүрээ ехээр нэмээhэн, бүрин бүтэн hүрэгүүдые намартаа туужа ерэхэ бээз гэжэ найданабди.

Б. АЮШЕЕВ.
Түнхэнэй районой Туранай совхозой ахамад зоотехник.

ГАЗАРАА УhАЛНА, ҮТЭГЖҮҮЛНЭ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговодууд нуга сабшалангаа сэбэрлэхэ, уhалха, үтэгжүүлхэ талаар ехэхэн ажал ябуулжа байна. Шарза гэжэ газарта дайнай ба ажалай ветеран Жүгдэр Хайдакович Мандагаев луговодоор хүдэлдэг юм. Тэрэ эндэхи голойнгоо уhые сабшалан руугаа залажа, үбэлдөө гаргагдаhан наг шэбхээ шииггүүлэн, газарай хүрьhэндэ шэнгээнэ. Энэ нүхэрнай Ахын районой эгээл бэрхэ луговодуудай нэгэн гээшэ.

— Мүнөө жэлдэ гектар бүриhөө 15 центнерhээ бага бэшэ hайн шанартай үбhэ абаха зорилго урдаа табинхайбди,— гээд энэ луговод мэдүүлнэ.

Тус колхоз Хадарус гэжэ газарта сабшалантай юм. Эндэхи газарынь 45—50 гектар болодог. Тэрэнь нэгэ ургэлжэ сабшалан бэшэ, харин бишыхан ойн соорхойнуудhаа бүридэдэг. Эдэ олон ойн соорхойнуудые ажахын суута малшан Лопсон Максарович Галсанов харууhална. Зундаа тэрэ ургуулhан ногоогоо гэр бүлөөрөө сабшажа, эрхим шанартай 400—500 центнер үбhэ абана. Үбэлдөө эндэ гүрэндэ худалдагдаха үхэр малаа байлгажа, тэрэ бэлдэhэн шэмэтэ тэжээлээ эдюулнэ. Энэ сабшаланда гансал хазаар морёор хүрэхэ арга бии.

Мүн энэ колхозой нэгэдэхи бригадада Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу ехэ дайнай инвалид Намжима Содномович Базаров луговодоор хүдэлнэ. Мүнөө энэ нүхэрнай арбадахи класс дүүргэhэн Сэрэн хүбүүнтэеэ хамта сабшалан дээрээ нилээд ехэ ажал хэжэ байна. Газарайнгаа үрэжэл hайжаруулхын тула наг шэбхэ элбэгээр гаргаа, хүрьhыень hайса уhалаа.

— Ниитынгээ адууhа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ гээшэ эгээн гол шухала зорилгомнай болоно,— гэжэ тэрэ хөөрэнэ. — Мал ажалаа хүгжөөхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Хабартаа газар дээрэ hайнаар ажаллабал, үбэлдөө «гэдэhэ садхалан» hуудаг ха юм.

Вл. ДОРЖИЕВ.
Ахын район.

ДЕЛЕГАЦИ БУСАЖА ЕРЭБЭ

[Мо]нголой Арадай-революц[ион]но партиин ЦК-гай уряа[лаар] МНРП-гэй XVIII съез[дэй] хүдэлмэридэ хабаада[hан] КПСС-эй ЦК-гай Полит[бюр]ой гэшүүн, КПСС-эй [ЦК-гай] секретарь М. С. Гор[баче]в түрүүтэй КПСС-эй де[легаци] Москва бусажа ерээ. [КП]СС-эй ЦК-гай Полит[бюр]ой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ А. Я. Пельше, КПСС-эй ЦК-гай секретарь И. В. Капитонов, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүд В. А. Карлов, О. Б. Рахманин, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүндэ кандидат А. М. Поплавский, КПСС-эй ЦК-гай таhагые даагшын орлогшо М. Н. Смирновский, граждан авиациин министрэй орлогшо Н. Т. Ратников болон бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ делегациие угтаа.

МНР-эй хэрэгүүдые СССР-тэ саг зуура түлөөлхэ этигэмжэтэ Ц. Нархуу угтагшадай дунда байлсаба.

(ТАСС).

ШУДАРГЫ БЭРХЭЭР

Улаан-Үдын мүрэнэй гол портын транспортна, пассажирска суднануудай болон тамардаг крануудай экипажнуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ энэ жэлэй навигациин түрүүшын hарада капитан А. И. Мурычевай хүтэлбэрилдэг экипаж түрүүлжэ гараба. РТ-304 түхэлэй судныгн энэ экипаж май hарынгаа даабариие хоёрдохи декадын hүүл багаар дүүргэhэн байна. Капитан Г. Ю. Кузнецовой «Мир» теплоходой экипаж энэ мүрысөөндэ хоёрдохи hууридa гараба.

Улаан-Үдын портын бүхы коллективүүд навигациин түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхэ, түлишэ, тоhодолгын материалнуудые алмаха гэhэн социалис уялгануудые абаад, мүнөө шударгы бэрхээр ажаллажа байнхай. Транспортна суднануудай, тамаралгын крануудай экипажнууд түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие Совет Конституциин үдэр болотор, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Заря» теплоходой коллектив августын 25 болотор дүүргэхэ гэhэн уялгануудые абанхай.

Манай корр.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ЗАГАРАЙН РАЙОНОЙ ХАНДАГАТАЙН ЛЕСПРОМХОЗОЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Нарин түмэр харгы барилгада, Яруунын, Баунтын районуудай ой модоной баялигуудые ашаглалгада бэлдэлгэдэ туйлаhан амжалтануудайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Грехов Василий Васильевичые — нарин түмэр замай начальник.

Мункуев Цыренжап Дарижаповичые — модо бэлэдхэлэй главна технолог.

Филиппов Александр Петровичые — тракторист.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной майн 27.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ПАРТКОМ БА ДУНДА ШАТЫН ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭД

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин шухалын шухала участогуудые, нэн түрүүн отделенинүүдые, бригадануудые, фермэнүүдые толгойлжо ябаhан хүнүүдэй бэелүүлхэ үүргэ мүнөө үедэ тон ехээр дээшэлэнхэй гээшэ. Энээндэ манай парти саг үргэлжын анхарал хандуулха зорилго партийна организацинуудай урда табина.

Мүнөө үеын эрдэм-техникын үндэhэ hуури дээрэ үйлэдбэриие хүтэлбэрилжэ шадаха, дүй дүршэлтэй, политическэ талаараа hургуулитай мэргэжэлтэдые шэлэн оложо, дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдөөр табиха гэжэ партимнай заана. Тэдэнэр ажалша коллективүүдэй шадамар бэрхэ эмхидхэгшэд, тэдэнэй бүхы хүсэл оролдолго түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэ хэрэгтэ элсүүлхэ хүнүүд байха ёhотой. Тэдэнэй эрдэм мэдэсэhээ, эмхидхэлэйнь арга шадабариhаа ажалша коллективүүдэй ажалайнь, ниитын хэшээл дулдыдаха байна бшуу.

Манай Саянай совхозой партком партиин эдэ заабаринуудые бэелүүлхэ зорилготойгоор дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдтэ онсо анхарал хандуулжа, дүрбэн тэгшэ бэлэдхэлтэй мэргэжэлтэдые шэлэн табиха, хүмүүжүүлхые оролдоно гээшэ. Ажахымнай дүрбэн томо отделени, тракторна дүрбэн бригада, hү hаалиин зургаан фермэ, хониной гурбан отара болон гахайн нэгэ фермэ, мал шахан таргалуулха гүүртэ бии. Ушар иимэhээ совхозомнай дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдөөр олохон хүнүүд хүдэлнэ гээшэ. Отделенинүүдые эрхилэгшэдээр, фермэнүүдые даагшадаар, тракторна бригадануудай бригадирнуудаар ехэнхидээ хүдөө ажахын hургуулинуудые дүүргэhэн тусхай мэргэжэлтэй, дүй дүршэлөөр баян хүнүүд ажаллана. Мүн тэдэнэй дунда тусхай дээдэ hургуулитайшье мэргэжэлтэд бии.

КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр зоригжоhон совхозой хүдэлмэришэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлые ажалай эрхим амжалтануудаар эхилээд, эршэтэй шангаар ажаллажа байна. Жэшээлхэдэ, гүрэндэ мяха худалдаха байгша онойнгоо хахад жэлэй түсэбые апрель hарын эхээр дүүргээ hэмди. Гүрэндэ hү худалдаха даабаряа hара бүхэндэ үлүүлэн дүүргэнэбди. Хабарай тарилгын хүдэлмэрииешье урагшатай hайнаар үнгэргэжэ байнабди. Эдэ амжалтануудта манай дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй оруулhан хубита ехэ гээшэ.

Эбэртэ бодо залуу малай гүүртэнүүдые зоотехник коммунист С. П. Дармаев даажа абанхай юм. Сергей Пурбоевич үхэршэдэй бригадираар хүдэлхэ зуураа, хүдөө ажахын hургуулида абаhан эрдэм мэдэсээ бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлжэ байнхай. Үнгэрэгшэ малай үбэлжэлгые тэрэнэй толгойлжо ябаhан малшад hайн дүнгүүдтэйгээр түгэсхэбэ. Мүнөө бригадирайнгаа хүтэлбэри доро холын бэлшээридэ гаража байна. Тэдэнэртэ энэ холо газарта hаадгүй ажаллаха эрхэ байдал байгуулагданхай.

Совхозоймнай hү hаалиин бүхы фермэнүүд Улаан-Горхонойхиhоо бэщэниинь hү hаалияа урда жэлнүүдэйхитэй сасуулхада, нилээд дээшэлүүлээд ябана. Энэ амжалтада тэдэниие даагшад зоотехнигүүд Д. С. Шаглахаева, Б. Д. Аюшеев, С. Б. Черепанов болон бусад яhала нүлөөлөө гээд hананаб. Дора Сыреновна Шаглахаева hүүлэй жэлнүүдтэ Түбэй hү hаалиин фермые толгойлно. Тус фермэ түрүүн гээгдэлдэ ороhон фермэнүүдэй нэгэн байгаа юм. Харин мүнөө hү hаалияа бага багаханаар дээшэлүүлэ дээшэлүүлhээр түрүү фермэнүүдэй тоодо оронхой. Эндэ фермые даагшын үүргэ тон ехэ. Тэрэ коллективэйнгээ урда зоотехническэ дүримүүдые наринаар баримталха эрид шууд эрилтэ табижа, hаалишадай ажалай эмхидхэл hайжаруулаа. Гална Дора Сыреновна хүн бүхэнтэй хөөрэлдэжэ, тэдэниие эршэтэ ажалда элсүүлжэ шадаа бшуу.

Хабарай тарилгын хүдэлмэриие мүнөө жэл хэзээ хэзээнэйхиhээ hайнаар эмхидхэжэ, сагай уларилай хэды таарамжагүй байгаашье hаань, богони болзорто дүүргэбэбди. hүүлэй үедэ тракторна бригадануудай бригадирнуудаар залуу мэргэжэлтэдые табиhан байнабди. Тэдэнэр эгээл энэ хабарай тарилгын халуун хаhын үедэ өөhэдыгөө hайн талаhаа харуулжа, шадамар бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд болохо байhанаа мэдүүлбэ. Тэдэнэй тоодо механизаторнууд КПСС-эй гэшүүндэ кандидат П. Н. Уланов, агроном, коммунист С. Д. Жамнянов, инженер С. Н. Зайганов гэгшэд бии.

Ажахын үйлэдбэриин эгээн шухала участогые хүтэлбэрилдэг хүн гэхэдэ, отделениие эрхилэгшэ болоно. Бидэ али нэгэн малай фермын гү, али гүүртын, тракторна бригадын, звеногой ажал хэрэг тухай эгээн түрүүн отделениие эрхилэгшэдhээ асуудагбди. Энэ харюусалгатай тушаалда зоотехник В. П. Зарубин, агроном А. П. Замбулаев, партийна hургуули дүүргэhэн В. А. Ошоров гэгшэд яhала оролдосотойгоор хүдэлнэ.

Зарим нэгэ ушарта фермэ, бригаданuudые хүтэлбэрилэгшэдөөр тусхай мэргэжэл үгышье hаа шадабаритай, эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлдэг хүнүүдые табинабди. Элэнэй зарим нэгэниинь ямаршье мэргэжэлтэhээ дутуугүй hайнаар коллективээ ударидадаг, үйлэдбэриеэ мэдэдэг байдаг байха юм. Жэшээлхэдэ, гахайн фермые Даша Хоборкович Даданов олон жэлэй туршада толгойлжо ябана. Тэрэ ажал хүдэлмэриеэ hайн мэдэхэ болошоhон, гахайшадтаа үгэ хүүрээ дуулгахаар шадалтайшье юм. Тиимэhээ тэрэнэй толгойлhон коллектив саг үргэлжэ абаhан түсэб болон уялгануудаа үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Мүн лэ иимэ хүтэлбэрилэгшэдэй тоодо Охор-Шэбэрэй hү hаалиин фермые даагша Б. Б. Таханов, Загдатайн hү hаалиин фермые даагша коммунист В. М. Пермяков. Харбяангуудай отделениие эрхилэгшэ А. Н. Арбалжинов гэгшэдые оруулхада болоно.

Паркомой зүгhөө дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдтэй тодорхой хүдэлмэри ябуулагдана. Совхоздомнай цеховой партийна зургаан организаци, партийна юhэн бүлэг бии юм. Тэдэнэй суглаанууд дээрэ, мүн парткомой заседани дээрэшье дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоо шагнажа, тэдээндэ зүбшөөл заабари үгэдэг, дутуу дундануудыень заадаг байнабди. Байгша ондо Загдатайн отделениие эрхилэгшэ В. П. Зарубин, Охор-Шэбэрэй тракторна бригадын бригадир Д. С. Холхоев гэгшэд тоосоhон байна. Мүнөө парткомой зүблөөн дээрэ Нугын hү hаалиин фермые даагша, партиин гэшүүн С. Б. Черепановые шагнахамнай.

Партком дунда шатын хүтэлбэрилэгшэд-мэргэжэлтэдэй эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн анхарал хандуулна. Совхоздомнай экономическа эрдэмэй hургуули хүдэлдэг. Тэрээндэ бүхы хүтэлбэрилэгшэднай ябана. Заримандиинь хүдөө ажахын институт, техникумэй дэргэдэ үнгэргэгдэдэг семинар болон курсануудта эльгээгдэнэ.

Дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдые урмашуулан хүдэлгэхэ хэрэгтэ баhал ехэ анхарал хандуулагдана. Салин хүлhыень хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй тушаалай салингаар түлэнэбди. Мүн нэмэлтэ түлөөhэн болон шан үгтэдэг aаб даа. Гэр байрааршье hайнаар хангагдана.

Ажахынгаа үйлэдбэриин шухалын шухала участогуудые толгойлхо хүнүүдые шэлэн оложо табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэгтэмнай дутагдалнуудшье бии. Зарим нэгэ участогуудтаа hайн хүтэлбэрилэгшэдые оложо табихадаа ядалсанабди. Жэшээлхэдэ, Улаан-Горхоной hү hаалиин фермые даагшаар хэдэн хүнүүдые hэлгэн табижа туршаабди. Теэд энэ фермэмнай хэнэйнше хүтэлбэрилхэдэ, ажал хүдэлмэриеэ hайжаруулнагүй.

Саашадаа дунда шатын хүтэлбэрилэгшэдые шэлэжэ табиха хэрэгтэ улам хёрхо анхарал хандуулхабди. Энээнhээ совхозоймнай бүхы ажалай үрэ дүн дулдыдана гэжэ мэдэнэбди.

В. БАЛЬБЕЕВ,
Түнхэнэй районой Саянай совхозой парткомой секретарь.

Зүүн Сибириин түмэр замай Загарайн райондо оршодог Новоильинкын станциин коллектив ехэ бэшэ юм. Гэбэшье энэ коллектив эрхимүүдэй тоодо ородог юм. Ажалша бэрхэ, дүй дүршэлтэй хүнүүдэйнгээ ашаар лэ ажалай эрхим амжалтанууд эндэ туйлагдана гээшэ. Жэшээнь, Анна Леонтьевна Петрова эндэ үниинэй дежурнаар ажалладаг юм. Тэрэ оролдосотой бэрхэ ажалаараа коллектив соогоо магтуулдаг.

Илангаяа түмэр замшад ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг байха ёhотой гэжэ мэдээжэ. Тэрэ станцида хорн гаран жэлэй туршада начальнигаар хүдэлжэ ябаhан Луиза Ульяновна Бороздина ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ шададаг юм. Тэрэнэй үбсүүе Ажалай Алдар Солын III шатын орден гоёоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дежурна А. Л. Петрова (наада таладань), станциин начальник Л. У. Бороздина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МЭРГЭЖЭЛТЫН ЗҮБШЭЛ

НОГООН ЗУРУУДУУД ЖЭРЫГ ЛЭ

Нэлэнхы талада, хаа хааhаа hалхи шуурганай ходо үлеэжэ байдаг газарта хүрьhэ хамгаалхын тула зурууд модо тариха, ходо хиидэжэ байдаг нюсэгэн элhэн добо, жалгын эрье дээгүүрхи газарта модо, бургааhа ургуулха гээшэ ехэхэн удха шанартай.

Энээн тухай КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүд соошье бага бэшэ анхарал хандуулагдаhан байна. Зурууд модо тарихада, hалхинай хүсэтэйгөөр үлеэхэнь hураггүй hуларжа, хүрьhэнэй дээгүүрхи үрэжэлтэ шоройе үрхирүүлэн хиидхэхэ, шииг нойтыень хатаахашье бараг байдаг юм. Зурууд модо бургааhа тариhан газарта үбэлдөөшье хүр саhан тогтожо, хабар тэндэхи газарай хүрьhэн бэшэ тээхидээ орходоо шииг нойтоор hураггүй элбэг байдаг бшуу. Тиимэhээ ой модоной заха, зурууд модо тариhан газарай таряалан дээрэhээ гектарай 2,2 центнерээр ехэ ургаса абтадаг гээшэ.

Зуу гаран жэлэй саада тээ Буряад ороной газар дайдын 60 процентнь ой модоор хушагданхай байгаа юм. Тэрэ үедэ ой модон ехэ отологдодоггүй, мүн нилээд ехэ газар хахалагдаагүй байхадаа, гол мүрэнүүд уhаар ехэ, хаа хаанагүй жэжэ булаг горходшье олон байhан ааб даа. Тиимэhээ газарай хүрьhэнэй hалхинда үлеэгдэжэ, уhанда нуража муудаха ушар үзэгдэдэггүй бэлэй. Харин hүүлэй таби-жаран жэлдэ республика дотор промышленность, илангаяа ой модоной промышленность, мүн хүдөө ажахышье түргэнөөр хүгжэжэ, нилээд ехэ газарта модон отологдоод, нэлэнхы тала, гүбээнүүд гол түлэб хуу хахалагдаад, хаа хаанагүй ганга жалганууд, hалхинда үлеэгдэжэ байдаг нюсэгэн элhэн газарнууд бии болоо.

Газарай хүрьhэнэй үрэжэлэй гэмтэлгые зогсооходо, таряалан, сабшалан, бэлшээриин газарай хүрьhэ хамгаалха хэрэгтэ гүрэн түрын зүгhөө тон ехэ анхарал хандуулагдадаг гээшэ. Ой модо отолдог газарта модо hуулгаха, жэжэ сагдуулнуудые гэмтээнгүй үлөөжэ, ой модоной дахин hайнаар ургаха арга боломжо олгохо хэрэгтэ ехэ мүнгэ зөөри hомологдоно, ехэ хүдэлмэришье хэгдэнэ гээшэ.

Жэшээнь, манай республикые абаад үзэхэдэ, hүүлэй арбан жэлдэ урдуурхи районуудта 3514 гектар таряанай газарые hалхинhаа хамгаалха зурууд модод таригдаа. 3797 гектар элhэн газарта бургааhан, жэжэ модод hуулгагдажа, тэндэхи элhэнэй hалхинда хиидэхэнь болюулагдаа. Теэд энэмнай тон бага гэжэ хэлэхэ шухала. Энэ арбан нэгэдэхи табан жэлдэ республикын ажахынуудта элдүүриин газарай хүрьhэ хамгаалхаар 50 мянган гектарта модо, бургааhан таригдаха ёhотой.

Гэхэтэй хамта республика дотор газарай хүрьhэ хамгаалха модо тариха, модо, бургааhан зуруудуудые олоор бии болгохо хэрэг hанаhанда хүрэмөөр ябуулагданагүй гэхээр. Юуб гэхэдэ, модо тарижа ургуулха тусхай технологи зүбөөр хэрэглэгдэнэгүй, мүн энэ шухала асуудалда хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ёhoop анхарал хандуулнагүй гэжэ сэхэ хэлэхээр. Мүнөө жэл бүхэндэ тариrдаhан модо, бургааhанай хахадhаа ехэнхинь хосорно. Адаглажа харахада, жэжэ модо hуулгаад, тэрэнээ ёhoop харууhалжа шададаггүй, адууhа малда гэшхүүлдэг дээрэhээнь, тэдэ модо, бургааhаниинь хосоржо hалана. Зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй энэ хэрэгтэ анхарал ёhoop табидаггүй, модо тариха газарые саг соонь тодорхойлжо үгэдэггүй дээрэhээнь тарилга хэхын урда тэндэ hайн паар бэлдэгдэнэгүй. Газарыень намар хожом гү, али хабар хахалаад, модо, бургааhа тарихада, тэдэнь ёhoop үндэhэлэнгүй, хатажа хосордог байна.

Хуурай элhэн, элhэлиг хүрин хүрьhэтэй газарта зурууд модо, бургааhа хайшан гээд таряа hаа ашагтайб, тэрэниие яажа хосороонгүй ургуулхаб гэжэ бидэ үнгэрhэн табан жэлдэ Сэлэнгын районой «Эрдэм» колхоздо туршалга, шэнжэлгэ хээбди. Хэдэн олон туршалга хээд байхада, хуурай элhэлиг хүрьhэтэй газарта уhалуури хэнгүйгөөршье модо тарижа ургуулха арга бии гэжэ элирээ. Тиихэдээ хүрьhыень бэлдэхэ, модоёо hуулгаха болзорыень зүбөөр тогтоохо, тариха модоёо зүбөөр шэлэхэ, тариhан хойноо тэрэнээ hайнаар харууhалха гээшэ ехэ шухала.

Жэшээнь, модо зурууд болгон тариха газарые хабар эртэ паар болгон хахалаад, hайса элдүүрилээд, тэндээ модо тарихада хүрьhэниинь шииг нойтоор яhала элбэг, буртаг ногоогүй сэбэр байдаг. Тиигээд модоёо саг соонь, гол түлэб апрелиин hүүл багаар hуулгаха хэрэгтэй. Хэрбээ тэрэниие хоёр неделеэршье хожомдуулжа таряа hаа, модоной hайса үндэhэлжэ ургаха шадалынь эрид доошолдог. Модо таряад лэ хэрэг дүүрээ гэжэ тоолохо яашье аргагүй. Тэрэниие тариhан жэлhээ эхилээд лэ, саашадаа дорохи буртаг үбhыень сэбэрлэхэ, хажуугаарнь ургаhан ондоо үлүү модо, бургааhые hугалжа хаяха гэхэ мэтэ хүдэлмэри саг үргэлжэ хэгдэхэ ёhотой.

hалхинда ходо үлеэгдэжэ, нюсэгэн шара элhэн болошоhон газарай хүрьhэ бэхижүүлхын тула ургажа байhан үшөөhэ бургааhанай нариншаг hалаа үртэhэнүүдые утаханаар тайража абаад, дары газарта бүри доро хүрэтэр зоожорхиходо, элhэлиг хүрьhэнэй доогуурхи (50 сантиметрэй) шиигтэ хүрэхэдөө, тэрэнь өөрөө үндэhэлэн ургашадаг юм. Энэ арга hөөг бургааhанай эшэнүүдые үндэhэнтэйнь hуулгаhанда орходоо hураггүй ашагтай, гаргашашье багатай байна. Юуб гэхэдэ, үндэhэтэй бургааhан доро таригдаhагүй, гол түлэб 10—15 сантиметр гүнзэгыдэ hуулгагдахадаа, хуурай элhэн соо ороод, үшөө hалхинда үлеэгдээд, хосоршоно бшуу. Ногооной ургадаг элhэлиг хүрьhэтэй газарта модо, бургааhа hуулгахадаа, түрүүн хабар эртэ газарыень хахалха хэрэгтэй. Тиихэдэ шииг нойтон hайнаар баригдадаг. Тэндэ модо hуулгадаг плуг хэрэглэжэ, бургааhа үндэhэтэйнь шоройдо булуулан тарихада өөрэгүй. Модо, бургааhа hуулгаhан зуруудуудай ургэниинь 12—15 метр, зуруудуудай хоорондохи зайнь 40 метр ургэнтэй байха зэргэтэй. Таримал модо, бургааhанай hайса үндэhэлhэн хойноонь зуруудуудай хоорондуур үхэр бэлшээхэдэшье өөрэгүй.

Хүдөө ажахын элдүүриин газарые хамгаалха зуурууд модо, бургааhа тарижа, hайнаар ургуулха талаар hүүлэй арбаад жэлдэ республика дотор зарим тэды дүй дүршэл бии болоо. Энэмнай алишье талаараа ашаг үрэ ехэтэй, байгаалиин баялиг— газарые хамгаалха, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлхэ шухала эрхэ нүхэсэл болоно. Илангаяа hалхинда үлеэгдэжэ гэмтэдэг, таряалангай хүрьhэнэй hайн үрэжэлэй ехээр хиидэдэг, элhээр дарагдадаг газарта тиимэ зурууд модо, бургааhа тарихада hалхинай шангаар үлеэхэнь hураггүй hулардаг байна.

Энээнhээ гадна, модо тариха гээшэ тосхон, hууринуудые ногооруулха, болбосон түхэлтэй болгохо жэшээтэй. Тэрэшэлэн малай бэлшэдэг газарта, мүн нуур сөөрэмүүдэй эрьеэр, фермэнүүдэй, полевой стануудай, хонишодой зуhалан, үбэлжөөнүүдэй дэргэдэ модо тарихада баhал газарай хүрьhэн hайжардаг, ургамал ногоонойшье ургаса дээшэлдэг гээшэ. Илангаяа хуудам талын бэлшээри дээрэ бүлэг бүлэг гү, али зурууд модо тарижархёо hаа, газарай хүрьhэн hалхинhаа хамгаалагдахаhаа гадна, тэдэ модоной hүүдэртэ үхэр мал үдэрэй халуунда тиирэхэ, хүйтэн hалхинhаашье хорохо байна.

Эгээл тиимэhээ ойрын 4—5 жэлдэ Буряад орондомнай тала газарта модо, бургааhа тарихэ, газарай хүрьhэ хамгаалха зурууд модонуудые hуулгаха хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдаха зэргэтэй. Тиигэжэ үргэн талын таряалан, бэлшээриин газарые үдхэн ногоон зурууд модо, бургааhаар бүрхөөел, энээнэй ашаар ороохо таряанай, таримал бусад урмагалнуудай найдамтай hайн ургаса абадаг болоёл гэжэ уряалха байнабди.

Х. БУДАЕВ,
СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай лабораторнне даагша, хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат.

МАЛ АЖАЛ — онсо тухала hалбари

ЭРХИМ ХОНИШОД

«Улаан Аха» колхозой хонишод арбадахи табан жэлдэ хонин hүрэгүүдээ олошоруулха талаар горитойхон амжалтануудые туйлаа. Тиин эдэ амжалтанууд өөhэдөө хүрэжэ ерээ бэшэ ааб даа. Районой бүхы хонишодой эрмэлзэл оролдолгоhоо, хүдэлмэридөө үнэн зүрхэнhөө хандаhанhаа болоо гэхэдэ алдуугүй. Мүн тус ажахын хонишод ажал хэрэгтээ урда жэлнүүдтэ дайралдаhан алдуу эндүүнүүдээ дабтахагүйе ехэтэ оролдоо гээшэ.

Энэ жэлэй үбэлжэлтэдэ тэдэнэр эртээнhээ бэлдэжэ, үбhэ тэжээл элбэг хүрэхөөр асараа, гэр байрала дулаан байхада заhабарилаа hэн. Тэжээл буйлуулдаг цехүүдээ түлеэ залhаар, уhа саhаар, таряа талхаар саг соогоо хангажа, таhалгаряагүйгөөр хүдэлгөө. Иигэжэ ажаллаhанай ашаар түсэбтэ даабаряа бэелүүлжэ шадаа бшуу. Буряадай АССР-эй габьяата малшан В. Б. Мунконовой гэр бүлэ зуун эхэ хонин бүриhөө 112 хурьга абажа, бүрин бүтэн зулгэ ногоон дээрэ гаргажа байна. Ахалагша хонишоной нүхэрынь И. Б. Соетова hаяхан Ажалай Алдар Солын III шатын ордендо хүртөө. Эдэ түрүү хонишодой иимэ амжалта шэмэрүүн уларилтай Ахада hая наашашье туйлагдаагүй юм. Аяар 1940 ондо «Улаан Малшан» колхозой (мүнөө «Коммунизм» колхоз) хонишон Сыпил Бордеоновна Хандыева зуун эхэ хонин бүриhөө 115 хурьга абажа, Москва ВСХВ ошожо, Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаhан түүхэтэй.

Тиихэдэ Мунконовтоноор хүршэ hуудаг Владимир ба Мария Ошоровтон, Валерий ба Дари Семеновтоной гэр бүлэнэр эрхим hайнаар хүдэлжэ, хонин бүриhөө хурьга абаhан байна. Мүн энэ колхозой бусад хонишод яhала бараг хүдэлжэ гараа.

Энэл районой «Коммунизм» колхозой хонишон О. Б-Х. Габанова зуун эхэ хонин бүриhөө 105 хурьга абаад, гарза хороолтогүйгөөр түлжүүлнэ. Ажалай Улаан Тугай орденто Н. Осохеевэй ба С. Д. Цыбденовэй, Ц. Д. Цыбденовэй даадаг бригадынхид баhал hайн хүдэлжэ байhан хонишод юм.

В. ГАЛСАНОВ.

АМЖАЛТААРНЬ БАХАРХАНАБ

Баруун-Хоройдо Загаhатын совхозой дүрбэн отарын эхэ хонидые харууhалдаг хонишод эбтэй эетэй, бэе бэедээ али болохоор туhалалсан хүдэлдэг гээшэ. Ажахымнай эрхим хонишод Намжилдоржо Дондоков Елизавета нүхэртэеэ хорёод жэлдэ эхэ хонидой отарада таhалгаряагүй хүдэлхэдөө, жэл бүри hайн дүнгүүдые харуулна.

Хабар, намарай сагта Намжилдоржотоноор хүршэ hуудаг хадаа би тэдэниие hайн танихашье, мэдэхэшье байнаб. Тиимэhээ энэ ажалша бэрхэ зон тухай хөөрэхэ гэhэн хүсэлтэйб.

Намжилдоржо хонин ажалай хүндэ хүшэрые нилээд мэдэхэ, залуушье, хүгшэншье хонидой түл абажа мэргэжэhэн, хурьга олоор абадаг, зоотехническэ ба ветеринарна заабариие нарин нягта мэдэдэг, ажалдаа абьяастай нүхэр юм.

Тэрэ залуу наhандаа кооперативна техникумдэ hураhан хадаа хониной ноохоной, арhа шүрбэhэнэй шанарые hайса мэдэхэ мэргэжэлтэй хүн гээшэ. Тиигээд хожомынь жолоошоноор ажаллахадаашье, хонишодой ажалаар ехэтэ hонирходог ябаа. Тэрэ холын хорёод жэлэй саада тээ залуу жолоошон хүбүүн эжытэйгээ хонишоноор хүдэлжэ байhан Елизавета басагантай танилсажа, хуби заяагаа холбоhон юм. Залуушуул эжынгээ хажууда хүдэлжэ, дүй дүршэлыень халан абахые оролдодог hэн. Тэрэ үедэ залуу хонишод харюусалгатай ажалай халуун хүйтэниие нилээд үзэhэн байха. Хонишодой ажалда элдэб бэрхэшээлнүүд ушараа ааб даа. Үбhэ тэжээлээр дуталдаха, байра байдал дулаалагдаагүй байха ушарай хэды гараашье hаань, тэдэнэр ажалша нэтэрүү зангаараа бүхы бэрхэшээлнүүдые гаталан дабажа, ажахынгаа эрхим хонишодой тоодо орожо захалhан юм. Наймадахи табан жэлэй hүүлшын жэлhээ эхилээд, хонин бүриhөө хурьга абадаг болоо бэлэй. Тэрэ сагhаа хойшо арбан хоёрдохи жэлээ Намжилдоржотон зуун эхэ хонинhоо 100-hаа дээшэ хурьга абажа түлжүүлдэг, хонин бүриhөө 4 килограмм 800 грамм хүрэтэр ноохо хайшалдаг юм.

Елизавета нүхэрынь хонидоо искусственна аргаар үрэжүүлдэг гээшэ. Энэ ажалдаа тэрэ нилээд дүй дүршэлтэй болонхой.

Ахалагша хонишон хабарhаа эхилээд, зунай, намарай сагта хонидоо эртэ үглөөгүүр бэлшээридэ гаргажа, үдэшын харанхы болотор адуулдаг зантай. Тиихэдэнь тобир тарган болоhон хонидынь богони болзорто үрэжүүлэгдэдэг байна.

Тэдэнэр зундаа өөhэдөө үбhөө бэлдэжэ, отарынгаа хонидые hайн шанартай тэжээлээр хангадаг юм. Үнгэрэгшэ 1980—1981 оной үбэлжэлгые Дондоковтон амжалтатайгаар үнгэргөө. Эрхим ажалайнь дүн — зуун эхэ хонин бүриhөө 115 хурьган абтаад, бүрин бүтэн түлжүүлэгдэжэ байна.

Түрүү хонишон эрхим hурган хүмүүжүүлэгшэ юм. Тэрэ нилээд олон залуу хүбүүд, басагадые өөрынгөө хүндэ хүшэр мэргэжэлдэ hургаа. Энэ жэлдэ залуу комсомол Намсалма Доржиевае хажуудаа туhамаршанаар хүдэлхыень абаад, хонин ажалай нюусануудтай танилсуулжа байна.

Намжилдоржотон табан үхибүүтэй үнэр баян айлайхи юм. Ехэ Максим хүбүүниинь Совет Армиин сэрэгэй албанда ябана. Бага Верэhээ бэшэниинь нютагайнгаа дунда hургуулиин ахалагша классуудта hуралсана. Хэн мэдэхэб даа, ерээдүйн сагта эдэ үхибүүдынь угаа дамжан, түрүү малшадшье болохо аалам?

Намжилдоржо Елизавета хоёр партиин гэшүүндэ хамта абтаа hэн. Коммунист хүн гээшэ хүндэ хүшэр ажалhаа сухаридаггүй гэжэ түрүү хонишод досоогоо ходоо бодомжолжо ябадаг юм — урагшаа hанаатай ажалаараа коммунистын нэрэ хүндые нарин нангинаар, үнэн сэхээр абажа ябаhанаа гэршэлнэ. Ахалагша хонишон Намжилдоржо Дондоков «Ажалдаа шалгарhанай түлөө», «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо» гэhэн медальнуудаар, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай. Харин Елизавета Дашидондоковна нүхэрынь Ажалай Улаан Тугай орденоор, «Шэн габьяата ажалай түлөө. В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойдо» гэhэн медаляар, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнагданхай. Гадна тэдэнэр КПСС-эй райкомой ба райгүйсэдкомой, совхозой дирекциин ба парткомой грамотануудта оло дахин хүртэhэн байха.

Энэ түрүү хонишонойхи баян дэлгэр байдалтай ажаhуудаг. Ямаршье сагта тэдэнэйдэ ороходо, халуун сайтай, сагаан эдеэтэй угтажа байдаг хүндэмүүшэ зохид айлайхи юм. Хүршэнэрэйнгөө, нютаг нугынгаа байдалаар hонирхожо, өөhэдынгөө ажал хэрэг тухай хөөрэжэл ябадаг зугааша зохид хүнүүдэй халуун сайн хүндэдэ сүлөө сагтаа hуухада аятай зохид агша.

Намжилдоржо ном уншаха дуратай хүн. Газетэ, журналнуудые жэл бүри олоор захидаг. Тэрэ дэлхэй дээрэ, орон дотороо болоно байгаа hониниие hайн мэдэхэ, тэрээн тухайгаа хөөрэхэ дуратай, өөрөөшье юу хээ бэшэ, жэрхихэ бэлиг шадабаряа туршаад үзэдэг.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хурьга абаха уялгаяа үлүүлэн дүүргэhэндээ тэдэнэр омогорхохол ёhоороо омогорхоно. Тэдэнэй үшөөшье ехэ амжалтануудые энэ табан жэл соо туйлаха байhанда үнэн зүрхэнhөө найданаб.

Б. ДОНДОКОВ,
Хэжэнгын районой Загаhатын совхозой ахалагша хонишон.

СЭЛЭНГЫН РАЙОНhОО МЭДЭЭСЭНЭ

Районой агитбригаданууд саг үргэлжэ малшад, таряашадта айлшална. Хүдөөгэй бэлигтэнэй артистнарай харалгада дахинаа Сэлэнгын совхозой соёлой байшангай дэргэдэхи «Колосок» гэжэ агитбригада түрүү hуури эзэлбэ. Тус агитбригадын программа удха гүнзэгы, hонирхолтой зүжэгхэнүүдые харуулаа.

«Эрхим гагнууршан» гэhэн заншалта конкурс ГРЭС-эй «Востокэнергомонтаж» участогта эмхидхэгдэбэ. Шалгаржа гараhан Юрий Опишняк Валерий Борисов хоёр Эрхүүдэ зүүн хизаарай гагнууршадай конкурсдо хабаадаха эрхэдэ хүртэбэ.

Холбоолжоной шулуу нүүрhэнэй уурхайн коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын hарануудта амжалтатайгаар хүдэлжэ байна. М. А. Кирилловэй хүтэлбэрилдэг гурбадахи участогайхид нүүрhэ малтаха түсэбөө hара бүри 120 — 125 процент дүүргэнэ. Партиин XXVI съездын нэрэмжэтэ комсомол-залуушуулай экипаж (хүтэлбэрилэгшэнь А. П. Коновалов) ажалай мүрысөөндэ эрхим дүн туйлаба. hарын түсэб дунда зэргээр 130 процент бэелүүлнэ.

НИИТЫН АНХАРХА[Л] ХЭРЭГ

Хүдөөгэй ажалша[д] бууса шадарай участ[о]гуудта хабарай хүдэлм[эри] эхилэнхэй. Түсэбтэ таб[ан] жэлэй түрүүшын жэл[дэ] үндэр баян ургасын ү[ндэ]hэ hуури байгуулагда[...]. Энээн тухай ТАСС корреспондентнүүд [...]жэ мэдээсэнэ:

ТОСХОНОЙ МЯХАНАЙ ЦЕХ

Шевченковскэ райо[...] ажахынуудай хүн зон[...] бииингаа ажахыhаа ехэ [...] гүрэндэ худалдадаг бай[...]

Районой гүйсэдком хүд[...]гэй ажалшадта ехээр ту[...]даг. Тэрэнэй дурадхалаар [...]то хорёо барихын тула [...]хы бүхэндэ барилгын бр[...]да эмхидхэгдэнхэй. Эдэ [...] «гэрэй фермэнүүдые» [...]жалтатайгаар хүгжөөл[...] туhа нэмэри болоно. Жэш[...] «Червоный партизан» [...] хоздо олонхи айлнууд [...] шубуу баридаг юм. Энд[...] хүн зондо залуу мал, [...] холимог тэжээл худалда[...] Айлнуудаар ябажа, мал [...] шаажа абадаг.

Мүнөө жэл областиин [...]зоной хубиин ажахынуу[...] 10 мянган тонно мяха [...]далдажа абахаар хараа[...]дана. Энэнь нёдондо жэ[...]хиhээ 3 мянган тонноор [...] болоно.

Л. ЗАМЯТИ[...]
Шевченково, Харьковска область.

ЕХЭ ПОЛИ

Рубен ба Хоцен т[...]нуудай хүн зоной хү[...] участогуудта эртын хар[...]ха жэгдэ hайнаар булта[...]

Хартаабха тарнхынь [...]хэдэн арбаад бүлэдэ нэг[...]зарта үрэжэлтэй hайн [...]ток үгэhэн байна. Тии[...] ехэ поли бии болоо [...] Тэндэ техникэ үргэнөөр [...]рэглэжэ болохо юм. Те[...]кэ хэрэглэхэдэ элдэб х[...]мэри хэлгэдэ гарадаг [...]гые хоёрhоо үлүүтэй да[...] хорооно бшуу. Хүйтэ[...]андаггүй, үбшэндэ нэрб[...]дэггүй, hайн ургаса [...] сортын үрэhөөр таря[...] тарилга хэhэн байгаа. [...]шалгын станциин селе[...]нернүүд хүдөөгэй ажа[...]дые иимэ үрэhэ хүрэ[...] хангаа hэн.

М. БАЛЧУ[...]
Валмиера, Латвиин ССР.

ХҮДӨӨГЭЙ СУГЛАА[Н] ШИИДХЭБЭ

Тамбовско сельсо[...] хамhабариин хубиин а[...]нуудай эзэд гүрэндэ hү[...] шаалгаар томо фермын [...]жээндэ хүрөө юм.

Жэлдэ үнеэн бүриhөө [...] hohoo бага бэшэ hү х[...]даха гэжэ хүдөөгэй ажа[...]дай суглаан дээрэ ши[...]дэhэн байгаа. Мүнөө [...]шан А. Уваров, свекл[...] А. Пенькова гэгшэд ту[...]жэ ябана. Тэдэнэр тус[...]таа үглөө бүри арбан [...] килограмм hү тушаана.

Сельскэ Совет hү т[...]жа абалгын пункт [...] юм. Харин багахан [...] нөйхидто тааруу зохид[...]та хүнүүд ерэжэ, hү т[...]жа абадаг байна.

Областиин олон хү[...] мал, шубуу баридаг [...]хой.

В. ЛЕБЕД[...]
Воронеж.

БАЯН УРГАСА СУГЛУУЛНА

Дунда-Чирчикскэ ра[...] магазинуудта эртын гү[...]гэнэ худалдажа эхилэ[...]чик голой эрьедэ гү[...]гэнын баян ургаса [...]лагдаа. Узбекистанай [...]лые овощоор хангадаг [...] партсъездын нэрэмжэтэ [...]зой правлени ба сельс[...]вет энээнэй тулада газ[...]мэжэ үгөө hэн. Чирч[...]лой эрьедэхи талмай д[...] шулуу сэбэрлэжэ, ко[...]гуудай бүлэнэртэ х[...] үгэhэн байгаа. Респу[...]хэдэ хэдэн hуурин[...]нуудай хүн зондо [...] гүлзөөргэнэ мүн лэ з[...]дээ.

В. ГЛАДИ[...]
Ташкент.

НЭМЭЛТЭ АР[ГА] БОЛОМЖОНУУ[Д]

Ставрополиин хизаа[...]кубаторна станцинуу[...] буудай дальбараануу[...] зондо худалдадаг [...]тай юм. Мүнөө жэл [...] 30 миллион дальбар[...] зондо худалдахые ха[...]хай.

Хизаарай хамh[...] ажахынуудта гахай [...]дань туhаламжа мүн [...]лэгдэнэ. Колхоз, с[...] мүнөө жэл 25 мянг[...] шоонхо худалдаха [...]

Хубиин ажахынууд[...]дэй тоо толгойе оло[...] гада ехэ анхарал ха[...]дана. Колхозуудай [...] хозуудай усадьбануу[...]гэлээд, бэлшээриин га[...]гуулагдана.

Хизаарай хүн зон [...]ридаг, шубуу үсхэ[...] болоhоор эд хэрэг[...] кооперациин бэлэдхэл[...]тнуудта мяха ба h[...] тушаадаг болонхой.

Н. СТЯ[...]
ТАСС-ай [...]
Ставрополь.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ХУУЛИ

«БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ БАРИЛГА БА АРХИТЕКТУРЫН ХЭРЭГҮҮДЫЕ ЭРХИЛДЭГ УПРАВЛЕНИИЕ БАРИЛГЫН ХЭРЭГҮҮДЭЙ ТАЛААР БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕТ (БУРЯАДАЙ АССР-эй ГОССТРОЙ) БОЛГОЖО ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАХА ТУХАЙ» БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет **нигэжэ тогтообо:**

«Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй барилга ба архитектурын хэрэгүүдые эрхилдэг управлениие барилгын хэрэгүүдэй талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитет (Буряадай АССР-эй Госстрой) болгожо шэнэдхэн хубилгаха тухай» Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1981 оной майн 26-най Указые батална.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1981 оной майн 28.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЫЕ ТОМИЛХО, ГҮРЭНЭЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭНЭРЫЕ СҮЛӨӨЛХЭ БА ТОМИЛХО ТУХАЙ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗЫЕ БАТАЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет **нигэжэ тогтообо:**

нүхэр В. С. Даниловые үнэ сэнгүүдые тогтоохо талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын тушаалһаа сүлөөлхэ тухай 1980 оной декабриин 4-нэй;

нүхэр К. Д. Дагбаевые үнэ сэнгүүдые тогтоохо талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшээр томилхо тухай 1980 оной декабриин 4-нэй;

нүхэр Н. Е. Шелковниковые Буряадай АССР-эй ой модоной ажахын министрээр томилхо тухай 1980 оной декабриин 6-най;

нүхэр А. М. Басановые хүдөө ажахые үйлэдбэриинтехническэ талаарнь хангаха Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын тушаалһаа сүлөөлхэ тухай 1981 оной февралиин 13-най;

нүхэр В. М. Пуховскойе хүдөө ажахые үйлэдбэриинтехническэ талаарнь хангаха Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшээр томилхо тухай 1981 оной февралиин 13-най;

нүхэр В. А. Агаловае Буряадай АССР-эй социальнохангалгын министрээр томилхо тухай 1981 оной майн 25-най;

нүхэр Э. А. Шодоновые барилгын хэрэгүүдэй талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй (Буряадай АССР-эй Госстройн) түрүүлэгшээр томилхо тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1981 оной майн 26-най Указуудые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1981 оной майн 28.

БУРЯАДАЙ АВТОНОМИТО СОВЕТ СОЦИАЛИС РЕСПУБЛИКЫН ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ САГ ҮРГЭЛЖЫН КОМИССИНУУДАЙ БҮРИДЭЛДЭ ЗАРИМ ТЭДЫ ХУБИЛАЛТАНУУДЫЕ ОРУУЛХА ТУХАЙ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Совет **ингэжэ тогтообо:**

1. Республикаһаа ондо тээшээ гаража ошоһонтой ба депутадай этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдые болзорһоо урид сүлөөлһэнтэй дашарамдуулан, нүхэр Мерецков Владимир Кирилловичые — Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Мандатна комиссиин гэшүүнэй уялгануудһаа; нүхэр Оленникова Галина Васильевнае Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Эхэнэрнүүдэй ажалай ба ажаһуудалай, эхэ болон үхибүүе хамгаалгын асуудалнуудые шиидхэдэг комиссиин гэшүүнэй уялгануудһаа сүлөөлхэ.

2. Депутат Шелковников Николай Ефимовичэй Буряадай АССР-эй ой модоной ажахын министрээр томилогдоһонтойнь дашарамдуулан, тэрэниие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Байгаалиие хамгаалха ба байгаалиин нөөсэ баялигуудые гамтайгаар ашаглаха комиссиин түрүүлэгшын уялгануудһаа сүлөөлхэ;

депутат Дагбаев Ким Дагбаевичые үнэ сэнгүүдые тогтоохо талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшээр һунгагдаһантайнь дашарамдуулан, тэрэниие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Түсэблэлгын-бюджедэй комиссиин гэшүүнэй уялгануудһаа сүлөөлхэ.

3. Депутат Шагдаров Максим Жамсарановичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой ба хүн зоной ажаһуудал хангалгын комиссиин гэшүүнэй уялгануудһаа сүлөөлөөд, тэрэниие Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Байгаалиие хамгаалха ба байгаалиин нөөсэ баялигуудые гамтайгаар ашаглаха комиссиин түрүүлэгшээр һунгаха;

депутат Казанцев Игорь Владимировичые—Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Гэр байрын-коммунальна ажахын, болбосон түхэлтэй болголгын ба харгы барилгын комиссиин гэшүүнээр һунгаха;

депутат Ковалевский Мечислав Александровичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Мандатна комиссиин гэшүүнээр һунгаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1981 оной майн 28.

Соведүүдэй хүдэлмэри

ДЕПУТАДУУДАЙ ОРОЛДОЛГООР

Улаан-Үдын шэлэй заводой һуурин тосхоной депутадуудай бүлэгтэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй нэгэ депутат, городской Соведэй —8, арадай депутадуудай районно Соведэй 18 депутат ородог юм. Депутадай таһалга соо депутадуудай нэрэ обогууд, 1981 оной хүдэлмэриин түсэб болон социалис уялганууд гэхэшэлэн үлгөөтэй байдаг.

Юрэнхыдөө, манай микрорайон нилээдгүй ехэ юм. Эндэмнай «Электромашина», шэлэй заводууд, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат, 2-дохи интернат һургуули, 2 столово, ресторан, 6 магазин, үрэ жэмэсэй ба огородой эдеэнэй эмхи, 1000 хүнэй оротой хамтын байра, соёлой байшан, «Звездочка» гэжэ үхибүүдэй клуб оршодог.

Тус депутадуудай бүлэг 4 ондоо, нэрлэбэл, социалис хуули бэхижүүлхэ ба ниитын гурим заршам сахиха, хүүгэдтэй хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулха, тосхоноо болбосон түхэлтэй болгохо, һунгагшадай захиануудые дүүргэхэ гэһэн секцинүүдһээ бүридэнэ.

Социалис хуули бэхижүүлхэ ба ниитын гурим заршам сахиха талаар секци олониитын совдтэй, арадай дружинануудтай, милицнин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта ажалгүй зайгуултагшадтай, хулиган ябадал гаргагшадтай тэмсэл ябуулдаг байна.

Тиихэдээ нэн түрүүн зарим «найдабаригүй» гэжэ тоологдодог айлнуудта ошожо, ушар шалтагааниинь элирүүлхые оролдодог, элирүүлдэгшье. Үнгэрһэн жэл депутадуудай бүлэгэй заседани дээрэ «Олониитэдэ ашатуһатай ажалһаа хулжадаг хүнүүдтэй ябуулгадаг тэмсэл тухай» асуудалаар участоогай инспекторэй тоосоое шагнаһан байнабди. Депутадууд мүн хэтэрүү ехээр архи уудаг хүнүүдтэй саг үргэлжэ тэмсэл дэлгэрүүлжэ байдаг. Нёдондо жэл 16 хүн элирүүлэгдэжэ, 8-ниинь архиһаа аргалуулдаг газарта эльгээгдэһэн байна. Тэрэшэлэн ажалай журам һайжаруулха хэрэгтэ нилээд анхаралаа хандуулдаг байнабди. «Электромашина», шэлэй заводуудай нүхэдэй сүүдүүдэй түрүүлэгшэнэр Б. А. Тараненко, Г. М. Базун гэгшэд депутадуудай урда тоосожо, зохихо дурадхалнууд ороо һэн.

Тосхон һууринаа болбосон түхэлтэй болгохын түлөө депутадуудай бүлэг яһала оролдожо байдаг. Энэ секциие Советскэ районно Соведэй депутат Г. С. Белянушкина хүтэлбэрилнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ 70 байратай шэнэ гэр, 200 хүнэй багтаха столово ашаглагдаа, спортивна зал, хүүгэдэй «Звездочка» гэжэ клуб хүдэлнэ. Байгшиа ондо 700 гаран модон, 2200 һөөг бургааһан, 12 мянган сэсэг таригдаа. Эдэ бүгэдые сахин хамгаалхын тула депутадууд хиналта дороо абаад, ходо шалгажа байдаг болонхой. Тэрэшэлэн пенсионернүүдтэ түлөө залһа зөөхэ, хартаабха тариха газарыень хахалха гэхэ мэтэшэлэн хүдэлмэри депутадуудай хабаадалгатайгаар бэелүүлэгдэнэ.

Районно болон городской Соведүүдэй депутадууд үйлэдбэриин асуудалнуудые анхархатаяа хамта өөһэдөө ажал хүдэлмэри дээрээ үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Жэшээнь, шэл отологшо депутат Е. П. Сангадиева 17—18 мянган дүрбэлжэн метрэй орондо һара бүри 20—22 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолхо гэһэн үүсхэл гаргаһан байна. Мүнөө тэрэнэй үүсхэлые заводой олонхи хүдэлмэришэдынь дэмжээд байнхай. Тэдэнэй тоодо «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто А. И. Сагайдак, ажалай түрүүшүүл М. В. Томсон, А. А. Кулагин, Н. С. Чаньковский болон бусад ороно.

Бригаданууд ба участогуудай дундаһаа шэл отолдог ба багсалдаг цехэй мастер Н. А. Богдановай бригада эрхимлэжэ ябана. Тус бригада урданшье түрүүлжэ ябаһан байгаа. Тэдэнэр СССР-эй Конституциин үдэр, 1980 оной октябриин 7 болотор түсэбһөө гадуур 1 миллион 100 мянган дүрбэлжэн метр шэл багсалхабди гэһэн уялгаяа сентябриин 30-да дүүргэһэн юм. Мүн мастер Н. Е. Куницынай хүтэлбэрилдэг бригада табан жэлэйнгээ түсэбһөө гадуур 76 мянган шэл амһарта гаргаһан байна. Энэ бригадын гэшүүн, райсоведэй депутат В. П. Перчайкин эрхим ажалаараа суурхадаг.

Ажалай амжалтанууд гол түлэб ажалай журамһаа дулдыдадаг гэжэ мэдээжэ. Тиихэдэ ажалай журам эбдэхэ ябадал архидалгатай нягта холбоотой гээд мэдээжэ.

Депутадуудай бүлэг байгша оной январь һарада архидалгатай ба алкоголизмтай тэмсэдэг саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшэ В. Е. Плехановай тоосоое шагнаад, заводтоо наркологическа кабинет нээхэ, архиншад болон ниитын гурим эбдэгшэдые шог ёгто ханын газетэдэ гартажа байха, магазинуудай архи худалдадаг сагые гуримшуулха гэһэн шиидхэбэри баталһан байна. Бүри һаяхана март һарада заводой коллектив, соёлой байшан ба профсоюзай библиотекэ КПСС-эй XXVI съездын материалнуудые тайлбарилха талаар ямар хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлнэб гэһэн асуудал депутадуудай бүлэгэй ээлжээтэ заседани дээрэ хаража үзөөд, тодорхой хэмжээнүүдые хараалба. Тэрээн дотор съездын делегадуудтай уулзалга эмхидхэхэ, киногой урда тээ лекцинүүдые үнгэргэхэ, заводой радиогоор депутадууд, лекторнууд болон агитаторнуудай үгэ хэлэлгые эмхидхэхэ гэхэ мэтэ хэмжээнүүд хараалагдаба. Эдэ бүгэдые бэелүүлхэ хүсэн бии. Депутадуудай бүлэгэй 28 депутадай 6-ниинь пропагандистнар, 8 агитатор, 6-ниинь политинформатор юм. Тэдэнэй хүсөөр мүнөө хүдэлмэришэдэй урда 131 лекци элдэб темэдэ уншагдаад байна.

Е. БОЖЕДОМОВ,
Улаан-Үдын шэлэй заводой һуурин тосхоной депутадуудай бүлэгэй түрүүлэгшэ.

Зураглал

НЮТАГ НУГАДАА МАГТААЛТАЙ

Үльгэр туужада хэлэгдэдэг «һүмбэр ехэ уулын» шобогор хурса оронnууд дээгүүр үглөөнэй наран алтан туяагаа сасаба хэбэртэй. Эндэ «сагаан мүнгэн малгайтай» Саян уулын хормойдохи газарай гүн cooһoo гарадаг хэтын «мүнхэ» уһан — эм домто аршаан булаг бурьялна.

...Үдэшэнһөө бүхэ нойрто абтаһан тосхон абяа аниргүй. Тойроод хон-жэн. Уданшьегүй нэгэ гэрэй үүдэн түрд гэжэ дуулдаба. Тэндэһээ дулаан пулаад хэдэрһэн нэгэ эхэнэр гараад, хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг байшан тээшэ яаралтайханаар гэшхэлэн ошолой. Энэмнай Долсон Санжиевна Доржиева гээшэ.

...Аршаанай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг байшангай нэгэ цех соо «АПСО-5 м» түхэлэй томо барабан эрьелдэнэ. Тэрээн дээрэ хатаагдажа, бэлэн болоһон фото-зурагуудые үнөөхи эхэнэрнай суглуулжа абаха үедөө:

— Үсэгэлдэр Красноярскһаа ерэһэн туристнууд түргэн саг соо фото-зурагуудые бэлдэхыем гуйгаа һэн. Үглөөнэй 6 сагһаа хойшо эндэ «носолдожо» байнаб, — гэбэ.

— А-а! Тиихэдээ тэрэ эртүүр улаан нарантай урилдан, наашаа гэшхэлжэ ябаһан хүн та байба гээшэ гүт?

— Тиимэ бэд даа, — гэжэ Долсон Санжиевна элирхэйлээ һэн. — Үглөөгүүр эртэхэн ажал хүдэлмэреэ хэхэдэ хүнэй бэедэ амар байдаг, — гэжэ нэмэбэ.

Энэ эхэнэр хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын эмхи зургаануудта ажаллажа эхилһээр 30 жэл тухай болобо. Тэрэ хадаа Захааминай районой Үлэгшэн нютагта түрэһэн, удаань гэр бүлөөрөө Түнхэнэй районой Аршаан тосхондо нүүжэ ерэһээр, эндээ ажалайнгаа намтарые үргэлжэлүүлээ.

Тэрэ олохон жэлдэ фотографой хүнгэн бэшэ ажалые хэжэ ябаа.

— Манайда ороноймнай олон хизаар, областьнуудһаа амархаяа ерэдэг ушарынь гүнзэгы удхатай гэжэ һанагшаб. Үзэсхэлэн гоё байгаали, аршаанта булагнай бүгэдые уряална ха юм, — гэжэ ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэбэ.

— Холын холоһоо эндэ амархана ерэһэн хүнүүдтэ мүүшанартай фото-зурагуудые дурасхаал болгон барюулхагүйш. Тиимэһээ бидэнэр «продукциингаа» шанарта онсо анхарал хандуулдаг зомди, — гэжэ хэлээ һэн.

...Нэгэтэ Түнхэнэй районой хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадай директор конторододоо Д. С. Доржиевае урихадаа, нигэжэ хэлээ һэн: «Долсон Санжиевна, та эндэ нилээд удаан, һайнаар ажаллажа байнат. Хүн зониие хангалгын албанай хүдэлмэриие мэдэхэшэ болобот. Тиимэһээ танаие Аршаанай хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын байшангые даагшаар томилхо гэлсээбди».

— Үгы даа, шадахагүйлби. Ондоо хүнүүдые олыт,— гэжэ Долсон Санжиевна харюусаһан байха.

Арсалтаншье урагшагүйдөө бэлэй.

Зүтөөр хүн зониие һайнаар хангаха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Гомдол, дурадхалнуудшье байха. Тодорхойлон хэлэбэл, хүн зоной захилнуудые һайнаар дүүргэхын түлөө хододоо оролдожо ябаха бологдодог гээд өөрынгөө хүдэлмэри тухай тэрэ тайлбарилан ойлгуулна.

Долсон Санжиевна тэрэл коллективтээ арба гаран жэлдэ һайнаар хүдэлжэ, ударидажа ябаһанайнтаа түлөө хоёр дахин — 1964 ба 1968 онуудта СССР-эй арадай ажахын түйлалтануудай выставкэдэ хабаадаа. Тиихэдэ тэрэ КПСС-эй Түнхэнэй райкомой, районю Соведэй гүйсэдкомой, республикын Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствын Хүндэлэлэй олон грамотануудаар, В. И. Ленинэй ойн баярай медаляар шагнагдаһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Долсон Доржиева фото-зурагуудые хэдэг цехтээ ажаллана.

— Амиды ябахадаа минии нүхэр Борис Бадмаевич Доржиев өөрынгөө мэргэжэлдэ намайе һургаа юм, — гээд бодолгото болонгёор тэрэ һанан дурсаад абана. Бэрхэ фотограф болоод, Д. С. Доржиева өөрынгөө мэргэжэлдэ залуушуулые олоор һургаһан байна. Тогошо Цыренжапов, Иван Турунтаев, Валера Байминов, Михаил Макаров болон бусад тэрэнэй һургашад гээшэ.

— Танда ямар нэгэ дурасхаалта фото-зураг бии гү гэжэ асуухадамнай:

— Суута совет космонавтнууд Андриян Григорьевич Николаев, Валентина Владимировна Николаева-Терешкова хоёрой 1965 ондо манайда айлшалжа ерэхэдэнь, фото-зурагыень буулгаха золтой байгаа һэм. Энэнь намда тон һайхан, хэзээдэшье мартагдашагүй зураг гээшэ, — гэжэ омогорхонгёор хэлээд, «Аршан» курортын үзэсхэлэн һайхан газарта, хүн зоной дунда зогсожо байһан космонавтнуудай фото-зураг харуулаа бэлэй. Үнэхөөрөөшье, захагүй замбуулинай дайда соогуур нинидэжэ ерэһэн хоёр Геройнуудай фото-зурагые зүрхэеэ долгилуулан байжа хараа һэмди.

Долсон Санжиевна гансал ажал хүдэлмэреэ хараад ябадаг бэшэ. Тэрэ олонитын хүдэлмэридэ хододоо эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Хэдэ дахин сельскэ Соведэй депутадаар һунгагдаһан, мүнөө коллектив соогоо политинформаторай хүндэтэ уялга дүүргэнэ, тосхонойнгоо эхэнэрнүүдэй соведэй гэшүүн юм.

Үнинэй ажалша бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ Д. С. Доржиева хоер басаганай, нэгэ хүбүүнэй эхэ юм. Тэдэнээ бултыень һайнаар хүмүүжүүлжэ, «гарыень ганзагада, хүлыень дүрөөдэ» хүргэжэ табинхай.

Партиингаа съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө манай цехэй коллектив бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна. Бишье дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абанхайб. Тэрэ абаһан уялгаяа дүүргэхэб, — гэжэ үнинэй коммунистка, ажалай ветеран Д. С. Доржиева мэдүүлнэ.

С. ОЧИРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Д. С. Доржиева.

НОМОЙ ТАГ

«ДЁМКЫН БОРБИЛООНУУД»

1981 ондо уран зохёолшо Ким Балков «Дёмкын борбилоонууд» («Демкины воробьи») гэжэ үхибүүдтэ зорюулагдаһан ном Улаан-Үдэдэ хэблүүлээ.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай дүүрэһэн хойно Сибириин нэгэ поселогто болоһон үйлэ хэрэгые автор зураглана.

Повестиин герой—Дёмка гэжэ хүбүүн.

Манай Эхэ орондо тохёолдоһон бэрхэтэйхэн үе сагта Дёмкын бага наһан тудалдаа. Дайн имагтал хото, һууринуудые һандаргаа бэшэ, мүн хэдэн миллион совет хүнэй ами наһые абаашаа. Тиигэжэ эдиршүүл эртэ торниxo баатай болоо һэм шуу.

Дёмкын эсэгэ бусаагүй. Дёмка эхэтэеэ байдаг, эсэгэеэ хүлеэдэг байгаа. Һураггүйгөөр эсэгынь үгы болоһон тухай саарһин абтанхай.

Дайнай хойтохи жэлнүүдтэ хүдөө нютагай ажахы һандаринхай һэн бээз. Иимэ оршондо ургажа байһан эдиршүүл хилээмэн юу сэнтэйб гэжэ һаин мэдэхэ.

Хүдөөгэй хүн бүхэн бэрхэшээлтэй ушарна. Дёмкыншье байдал һайн бэшэ. Гэрэйнгээ ажалые сахихадань, эжыдээ хамһалсана, хамта һурадаг хүбүүдтэеэ һургуулидаа түлеэ бэлдэлсэнэ, хиршиинай оошорто байна. Гэбэшье үхибүүд хадаал үхибүүд, тэдэшье хүхюу наадаһаа арсанагүй.

Ким Балковай повестиин герой һонюуша зантай. Алибаа юумые мэдэжэ абаха гэжэ оролдожо ябадаг. Жэшээнь, нютагтань шэнэ тракторай ерэхэдэ, тэрэниие дахаад, һургуулидаа ошонгүй байжа болодог, үгышье һаа, эхынгээ захиһан юумые мартаад, байсын оройдо гарахаа зоришохоёо ядахагүй хүбүүн. Хүбүүдтэй наншалдахадаа, заатагүй илаха гэжэ нэтэрдэг.

Мүн гэрэйнгээ забаалин дээрэ һуугаад, ильган дээрэһээ борбилоонуудые эдсэлүүлхэ дуратай. Тиихэдээ тэдээнтэеэ хөөрэлдэхэ юм. Дёмкодо нааданхайнууд үгы. Тиимэһээ борбилоонуудые нааданхай болгоно бшуу.

Гэбэшье байн-байн, повесть сoохи Дёмка ондоо болоно. Болбосоржо эхилхэдээ, борбилоонуудта ондоогоор хандажа эхилнэ. Борбилоонуудые амидын амитад гэжэ харадаг болоод, Дёмка тэдэниие аршаалдаг, хамгаалдаг болоно.

Повесть соо зураглагдаһан үйлэ хэрэгүүд оройдоол хэдыхэн һара соо үргэлжэлнэ. Зүгөөр энэ үе соо Дёмка оршон байдалда ямараар хандаһаб гэжэ харагданал даа. Эсэгэмни хэзээшье бусажа ерэхэгүй гэжэ хүбүүн ойлгоно, тиимэһээ эхынгээ түшэг тулгуури аршалагшаньби гэжэ мэдэржэ захална.

Эхынь хүндөөр үбшэлһэн ушар Дёмкые эрид хубилгинал даа. Хүбүүн моридой байрада хүдэлхэеэ ошоно. Моришон Евлантий, багша Серг Сергич хүбүүнэй абари зангай зүбөөр бүридэлгэдэ туһална.

Хүбүүнэй хүмүүжэлгэдэ аха нүхэдэйнь яажа хабаадаһые дан хэтэрүүлэнгүй, зөөлэхэнөөр уран зохёолшо зураглан харуулжа шадаа гэжэ тэмдэглэхээр. Дайе дабажа гараһан тэдэ хүнүүд хүбүүе миин хайрлана бэшэ, харин хүнэй зоболон гашуудалые хүндэлжэ, бусаагүй эсэгынь орондо ямаршьеб туһа хүргэхэ гэжэ оролдоно бшуу.

Моришон Евлантий Дёмкодо өөрынгөө нүлөө үзүүлжэ, байгаалида, ан амитадта һонирхол түрүүлээ. Газаа талаһаань харихада, Евлантий—шэрүүншэг янзын хүн. Досоогоо Дёмкодо дуратайшье һаа, тэрэниие эрхэлүүлнэгүй....

Бага наһан тухай бэшэхэ гээшэ хүнгэн бэшэ даа. Тиимэһээ үхибүүдтэ зорюулагдаһан номой хэблэгдэн гарахада, бидэ баясадаг гээшэбди.

Юрэдөө, Дёмка тухай уншаһан үхибүүд өөһэдтөө туһатаи олон юумэ энэ ном сооһоо олохол байха гэжэ би этигэнэб.

С. АНТУШЕВ.

Хилын сааанаһаа

ТАСС АПН

ҺУНГАЛТЫН УРДА ТЭЭХИ КАМПАНИ ЭХИЛБЭ

ПАРИЖ. Һунгалтын урда тээхи кампани Францида июниин 1-һээ хуулита ёһоор эхилээ. Июниин 14-дэ болохоор зарлагдаһан һунгалтын түрүүшынь шатада Национальна суглаандахи һууриин түлөө тэмсэхэ кандидадуудые бүридхэлдэ абалга дүүрэбэ.

Майн 10-да республикын президентээр һунгагдаһан Ф. Миттеранай Национальна суглаае тарааһанай һүүлээр, парламентын ээлжээтэ бэшэ һунгалта үнгэргэхэ тухай шиидхэбэри абтаһан байгаа. Тэрэнэй президентээр һунгагдаһанһаа уламжалан, табадахи республикын түүхэдэ анха түрүүшынхеэ өөрсэ оршон байдал тогтоо. Ушар юуб гэхэдэ, зүүнэй тала баридаг партинуудта дуугаа үгэһэн һунгагшадаар бүридүүлэгдэһэн президентскэ олонхиһоо Национальна суглаанайхи ондоо, эндэ буржуазна партинуудай түлөөлэгшэд олонхинь байһаар.

Национальна суглаанай һунгалта мажоритарна гуримаар, хоёр шатаар үнгэргэгдэнэ. Кандидат бүхэн түрүүшын шатада һунгагдахын тула тон олонхиин дуунуудые абаха ёһотой юм. Тиимэ олонхиин дууе кандидадуудай абаагүй округуудта һунгалтын хоёрдохи шата июниин 21-дэ үнгэргэгдэхэ. Эндэ юрэнхы олонхиин дууе абаһан кандидат һунгагдаһанда тоологдохо болоно. Национальна суглаанда дүн хамта 491 депутат һунгагдаха.

Франциин Компарти һунгуулиин бүхы округуудта өөрынгөө кандидадуудые дэбжүүлэнхэй. ФКП-гэй Генеральна секретарь Ж. Марше телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, нигэжэ тусхайлан тэмдэглээ: Франциин Компарти һунгалтын үеэр өөрынгөө нүлөөе ехэ болгохо гэжэ эрмэлзэхэ. Юундэб гэхэдэ, шэнэ политикын амжалта хангахын тула социалис партитай холбоо барисаатайгаар орон дотор шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй.

Американецууд дэлхэйн элдэб районуудта сэрэгэй ээзрхэг түримхэи яоуулгануудаа түсэблэн хараалхадаа, далайнгаа сэрэгэй хүсэнүүдтэ ехэ түшэглэнэ.

Норфолкдо (Вирджиниин штат) уһан доогуур ябадаг «Сан-Франциско» гэжэ ядерна онгосо уһанда табигдаба. Иимэрхүү онгосо бүтээхэдэ, 333 миллион доллар гаргашалагдана.

АП—ТАСС-ай фото.

ЛИВАНДАХИ БАЙДАЛ

БЕЙРУТ. Ливанай ниислэл хотын олон хүн үнгэрэгшэ воскресениин үдэр гэмтэл хоросолдо ороһон байна. Хархис христианска сэрэгэй эмхидхэлнүүдэй ба Ливанда амгалан байдал сахин хамгаалха араб хүсэнүүдэй хоорондо энэ һүни ехэ буудалдаан эхилээд, үдын хойно Бейрудэй баруун секторэй хүн зоноор олон районуудта түхөө. Амгалан зоной дундаһаа 18 хүн алуулһан, 300 шахуу хүн шархатаһан байна. Хэдэ хэдэн үйлсэнүүдтэ ехэ түймэр гараа, байра байшангуудта горитой һандарал ушаруулаа.

АНГЛИИН ДЕПУТАДУУДАЙ БУРУУШААЛ

ЛОНДОН. Буу зэбсэгүүдые улам олоор түхеэржэ байгаа консервативна правительствын хараа бодолые шангаар шүүмжэлгын оршон байдалда, ооронын асуудалнуудаар Британиин парламентын общиннануудай палатада хоёр үдэрэй турша соо болоһон үгэ хэлэлгэ дүүрээ. Лейборис ба либеральна партинуудай үмэнэһөө үгэ хэлэһэн хэдэн депутадууд дахин сэрэгтэ бэлдэхэлые М. Тетчерэй кабинедэй улам дээрэлжэжэ байныень эрид буруушааба. «Буу зэбсэгүүдые иимэ тэнэгээр үрдилдэн түхеэрдэг ябадал зогсоохоор саг болоо»,—гэжэ Великобританиин премьер-министр байһан, лейборис партиин мэдээжэ ажал ябуулагша Дж. Каллагэн тусхайлан тэмдэглээ. ФРГ-дэ байдаг Англиин «рейнскэ армиие» хорооол, орондомнай хүндэ хүшэр байдал тохёолдуулһан сэрэгэй гаргашануудые хүнгэдхэхэ тодорхой ябуулгануудай нэгэн болохо һэн гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

«Манай бүлэнүүдтэ, һургуулинуудта, ажал хэрэгтэ, материальна байдалда, ажабайдалдамнай һанаанһаа абтаһан ямар нэгэн «совет аюул» бэшэ, харин түрүүшын ээлжээндэ Холбоото Штадуудай үүдхэһэн, консерваторнуудай правительствын дэмжэлгээр буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэржэ байһан ябадал аюул тохёолдуулна», — гэжэ лейборис партиһаа депутат Э. Росс хэлэбэ.

Һанал бодолоо элирхэйлэлгын үедэ парламентын гэшүүн-лейборист С. Холлэнд үгэ хэлэхэдээ, ямаршье түхэлэй ядерна зэбсэгһээ арсаха, Англиин газар дээрэхи сэрэгэй бүхы баазануудые усадхахые уряалба. Иимэ хэмжээнүүдые абабал, эб найрамдал ба аюулгүй байдал бэхижүүлгэдэ туһа хүргэхэ, Великобританиин национальна ашаг туһада бүрин харюусаха һэн гэжэ тэрэ тусхайлан тэмдэглээ.

Англиин уһан дорохи флодые американ «трайдент» гэдэг ядерна ракетэнүүдээр зэбсэглэхэ түсэбүүдһээ арсаха тон шухала байна гэжэ либеральна партиин хүтэлбэрилэгшэ Д. Стил мэдүүлээ.

ВАШИНГТОНОЙХИҺОО ОНДОО ЗАМААР

БРАЗИЛИ. США, ЮАР, Чили ба бусад хэдэн оронуудай орохо ёһотой Урда-атлантическа ээзрхэг түримхэй пакт (САТО) гэдэгые эмхидхэхэ гэһэн Пентагоной түсэбүүд Бразилиин олониитын, политическэ бүлэгүүдэй дунда ехээр һанаата болохо ябадал үүсхэнэ. НАТО-гай Урда-атлантическа бүлэглэл гэдэгтэ Бразили ба Аргентинэ гол үүргэ дүүргэжэ болохо гэжэ Америкын стратегүүдэй тоолодог байһаниинь элитэ. Латиин Америкын ба Африкын арадуудай дунда улам үргэдэн дэлгэржэ байгаа национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые дарахын тула, буу зэбсэгүүдые үрдилдэн түхеэрэлгэ түргэдхэхэ ба улас хоорондын байдалые бүри шахардуу болгохын тула тэрэ бүлэгые хэрэглэхээр түсэблэнэ.

Гадаадын политикын талаар Бразили ямар уг зорилгонуудые табинаб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ бэеэ дааһан Африкатан харилсаа холбоогоо улам хүгжөөхэ, энэ нютагые зүришэлдөөнэй газар болгохо гэжэ һэдэдэг Сагаан байшангай һанаашалгануудһаа тад ондоо хараа бодол баримтална гэжэ «Фольди Сан-Паулу» газетэ тэмдэглэнэ. Хархис ЮАР-тай холбоогоо бэхижүүлхээ һанаашалдаг Вашингтонойхиһоо ондоо замаар Бразили дабшаха гэжэ тус газетэ бэшэнэ.

Бразилиин президент Ж. Фигейреду һаяхан Аргентинын журналистнуудай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, нигэжэ мэдүүлээ: манай орон Латиин Америкэдэ гү, али дэлхэйн ондоо орон нютагуудта үгэсэлгэнүүд, бүлэглэлнүүд, нэгэдэлнүүд ба нүлөөнэй ямаршье зононуудые эмхидхэхэ ябадал буруушаана». Энэ асуудалаар Вашингтоной хараалһан түсэбые мүн лэ буруушаадаг Аргентинын хараа бодолые хараада абаад, нигэжэ тусхайлан тэмдэглэхэдэ болохо: Урда Америкын томо оронууд Холбоото Штадуудай хархис балмад хараа бодолдо хабаадахые арсана.

БҮХЫ КЛАССААРАА— ТҮРЭЛ СОВХОЗДОО

Хурамхаанай районой Уланхаанай дунда hургуулида мүнөө гүрэнэй шалгалтын экзаменууд эхилэнхэй. Энэ жэлдэ hургуулиин багшанарай коллектив түрүүшынгээ басагад, хүбүүдтэ болбосоролой аттестадуудые барюулжа, ажабайдалай үргэн харгы дээрэ гаргахань гээшэ.

Түрэл hургуулияа түрүүлэн дүүргэхэ гэжэ байhан арба гаран хүбүүд, басагад энэ жэлдэ түрэл совхоздоо hаалишадаар, механизаторнуудаар хүдэлхөөр шиидэнхэй. hургуулиин коллектив совхозой дирекцитэй хамта hурагшадые ажалда дадалтайгаар хүмүүжүүлхэ талаар тусхай шэглэлтэй ажал ябуулдаг. Уланхаанай совхозой директор В. Ц. Баторов hургуулиин hурагшадай зунай амаралтын үедэ hайнаар ажаллаха, амарха эрхэ байдал зүбөөр эмхидхэжэ шададаг юм. Тиимэhээ үхибүүд түрэл совхоздоо ямар ажал хэхэ байhан тухайгаа мүнөө hайса мэдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрэл колхоздоо үлэжэ хүдэлхэ гэhэн арбадахи классайхид. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Барилга үргэдэнэ

АШАГЛАЛГАДА ТУШААГДАБА

Шулуутайн леспромхозой модо бэлэдхэдэг Потанино пунктын хүдэлмэришэд өөhэдынгөө ажаhуудаг тосхондо ажалай ба амаралтын лагерь барижа, ашаглалгада тушааба. Эндэхи дунда hургуулиин 75 hурагшад зунай туршада ажаллажа, сүлөө сагаа ашатай туhатайгаар үнгэргэхэ юм.

Эдиршүүл Бодонгуудай совхоздо туhаламжа үзүүлжэ, овощ ургуулха, хонидой нооho хайшалха, нниитын малда үбhэ тэжээл бэлдэлсэхэ. Ажалай багша С. М. Куршев лагериин начальнигаар томилогдонхой.

ШЭНЭ МАГАЗИН

Охин-Булаг тосхондо худалдаа наймаанай шэнэ комплекс нээгдэбэ. Мүнөө үеын барилгын эрилтэдэ таарамаар бодхоогдоhон гоё hайхан байшан хоёр таhагтай: нэгэндэнь — эдеэ хоолой зүйл, нүгөөдэнь — эд бараа, хубсаhа хунар худалдагдаха юм. Хамта дээрээ 9 наймаалагша хүдэлжэ, нютагаархидайнгаа хэрэглэмжые хангаха байна.

Шэнэ комплекс эндэхи ажалшадта эрхим бэлэг болоо бшуу.

Вл. БОРИСОВ.
Бэшүүрэй район.

Нютаг нютагай hонин

„СЭЛЭНГЭ" АЙЛШАЛЬhААР

Эрхүүгэй областиин Усть-Ордагай Буряадай автономито округой тосхон, hуурингуудаар Буряадай филармониин «Сэлэнгэ» гэжэ ансамбль концерт наадаяа харуулжа эхилбэ. Эндэ Россин Федерациин габьяата артистка Клавдия Шулунова, Бүхэсоюзна конкурсын дипломант Галина Кондратьева, Михаил Богомазов гэгшэд буряад арадай, манай республикын композиторнуудай зохёоhон дуунуудые дуулана. Мүн энэ коллективэй программада эстрадна хатар, хүгжэм ороно.

«Сэлэнгэ» ансамбль аадар бороодол альга ташалгаар угтуулан, амжалтатайгаар айлшалжа ябана гэhэн мэдээн абтанхай.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ПУТЁВКОНУУДЫЕ БАРЮУЛБА

hургуулияа дүүргэхээ байhан hурагшадай мэргэжэлээ шэлэхэдэнь туhалха ба тэдэниие хүдөө нютагуудта үлээжэ хүдэлгэхэ тушаа асуудал зүбшэн хэлсэхээр ВЛКСМ-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэд суглараа. Комсомолой райкомой hурадаг залуушуулай талаар секретарь Л. Д. Тутаева элидхэл хэhэн байна.

Энэ асуудал тушаа hанамжаяа хэлэhэн Ильинкын дунда hургуулиин багша Н. Г. Чумакова, Комын дунда hургуулиие дүүргэhэн В. Чернецкая, Татауровай 3-дахи СПТУ-гай директор Э. Г. Мадаев, Турунтаево тосхоной дунда hургуулиин багша Н. Д. Костикова, партиин райкомой хоёрдохи секретарь Г. Б. Цыденов гэгшэд hанамжа, дурадхалнуудые оруулаа. ВЛКСМ-эй обкомой hурадаг залуушуулай талаар секретарь Л. А. Кезерова түгэсхэлэй үгэ хэлэжэ, колхоз, совхозуудта, предприятинуудта хүдэлхөөр үлэхые шиидэhэн 40 хүндэ комсомолой путёвконуудые барюулаа.

Н. ТЕСЛЕНКО.
Прибайкалиин район.

СУББОТНИК ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Улаан-Үдэдэ үрэ жэмэс, овощ хадагалха баазын барилгые түргэдхэхэ, энэ шухала объектые зунай hүүл багаар ашаглалгада тушааха гэhэн шиидхэбэридэ онсо анхарал хандуулагдажа, ВЛКСМ-эй горкомой үүсхэлээр комсомол-залуушуулай субботник үнгэргэгдэбэ. Комсомолой эдэбхитэд — комсомолой комитедэй гэшүүд, эхин организацинуудай секретарьнар — дүн хамта зуугаад хүн габшагай барилгада гаража, хубитаяа оруулалсаа.

— Энээнhээ хойшо энэ барилгада саг үргэлжын туhаламжа үзүүлхээр шиидэнхэйбди. Долоон хоног бүридэ тиишэ комсомолшууд эльгээгдэжэ байха, — гэжэ ВЛКСМ-эй Улаан-Үдын горкомой хоёрдохи секретарь Евгений Протасов хөөрэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүүдэл—сэльhэжоруулагдамал 162-дохи колонны бригадын гэшүүн — штукатур-шэрдэгшэ Долгор Молокшонова (зүүн гарhаа) субботнигто хабаадалсагшадта даабари үгэжэ байна.

Н. ЕФИМОВЭЯ фото.

Май hарын hүүлшын долоон хоногто республикын харгынуудта 17 гэнэ усал болoжо, 5 хүн наhа бараhан, 11 хүн гэмэлтэhэн байха. Гэнэ усалта ушарнуудай олонхинь ябаган хүнүүдэй гэмээр болоо.

Дурсагдагша долоон хоногто 68 hогтуу жолоошон баригдаа. Тэдэнэй тоодо Зэдын районой Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой жолоошон Б-Д. Гунзенов, хубиин мэдэлэй машинын эзэд Н. Мальцов, Г. Лоскутников, Н. Процук, бусад ороно. «Бурводстрой» барилгын материалнуудай конторын хүдэлмэришэн А. М. Максимов архиин халуунтай ябаад, мүн лэ авари хэhэн байна. Кабанскын район ошодог харгыгаар харайлгажа ябаhаар тэрэ урдань ябаhан «Жигули» машиные ошожо мүргөөд, харгын хажуу тээ гаража, гурбан ябаган хүниие дайруулжа, тэдэниие гэмэлтээгээ.

Мүн лэ Бэшүүрэй районой «Новосретенскиин» совхозой жолоошон И. Ф. Григорьев hогтуугаар хэтэрмэ хурдаар гүйлгэжэ ябаад, руляа алдажа, машинаяа хүмэрюулээ. Тэрэ өөрөө саг дары наhа бараhан байна. Загарайн райондо үшөө нэгэ иимэрхүү ушар болоо. Яруунын районой «Коммунизм» колхозой жолоошон Ж. Ж. Доржиев Хори ошодог харгыгаар шуумайлгажа ябаhаар, машинаяа хүмэрюулээ.

Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, илангаяа колхоз, совхозуудай жолоошодтой ойлгууламжын хүдэлмэри hулаар ябуулагдана, тэдэндэ архи уугаад машинаар гүйлгэлгын аюултай хойшолон тухай саг үргэлжэ хэлэгдэнэгүй гэhэн тобшолол хэмээр байна. Тиимэhээ жолоошодойнгоо хүдэлмэриие нарин нягтаар хинажа, шалгажа байха, тэдээнтэй ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха хэрэгтэй тон шухала тухай колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ үшөө дахинаа hануулха байнабди.

Н. СЕМЕНОВ,
ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэ.

ТОБШОХОНООР

△ Түймэр сарагшадай дунда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдэ хотодо үнгэргэгдэхэнь. Байгша оной июниин табанhаа долоон болотор болохо зонын мүрысөө үнгэргэхэ арбан зургаан хүнhөө бүридэhэн эмхидхэлэй тусхай комитет байгуулагдаба. Тус комитедэй түрүүлэгшээр Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Владимир Афанасьевич Батурин томилогдонхой.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

Спортлотонуудай майн 23-да үнгэргэгдэhэн 21-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«49-hөө 6-ень тааха спортлото»: 567.738 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (8 карточка) таагшад—4.395 түхэриг, дүрбэн номер (601 карточка) тааhан хүнүүд —85 түхэриг, гурбан номер (14016) таагшад 6 түхэриг абаха байна.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 2.506698 билет ороо. Табан номер (12 карточка) таагшад—10.000 түхэриг, дүрбэн номер (1456 карточка) тааhан хүнүүд—185 түхэриг, гурбан номер (51847 карточка) тааhан хүнүүд 7 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 21-дэхи тиражай шүүбэрнүүд июниин 3-hаа июлиин 3 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖ

«Спортлотонуудай» майн 23-да үнгэргэгдэhэн 21-дэхи тираж.

«49-hөө 6-ень тааха»: 10 — уhан дээрэ бүмбэгөөр наадалга, 35 — шайбатай хоккей, 36 — авиаспорт, 38 — акробатика, 46 — теннис, 48 — шатар.

«36-hаа 5-ень тааха»: 1 — баскетбол, 7 — классическа барилдаан, 21 — тамаралга, 32 — фигурна hолжоролго, 34 — ногоон дээрэ наададагдаг хоккей.

(ТАСС).

СҮҮДЭЙ ЗАЛhАА

ГАРЗАНЬ БУСААГДАХА БОЛОБО

В. А. Вахрамеев, В. Е. Зайцев, В. Р. Олзоев гэгшэд урдань гэмтэ ябадал гаргаhанайнгаа түлөө сүүдлүүлэгдэжэ, эрхээ хаhагдаhан байбашье, зүб тобшолол хээгүй ябаhаар. Тэдэнэр түрмэhөө табигдаад ябахадаа, хоорондоо «үгээ ойлголсожо», гүрэнэй ба ажалшадай хубиин зөөри хулууджа эхилhэн байгаа.

Хүнүүдэй, гүрэнэй зөөри хулгайлха хэрэгтэ В. А. Вахрамеевэй дүүргэhэн эмхидхэхы үүргыень хараада абажа, тэрэниие долоон жэлээр эрхыень хаhаха гэhэн шиидхэбэри сүүд гаргаба. Тиихэдэ В. Е. Зайцев зургаан жэлээр, В. Р. Олзоев гурбан жэл зургаа hараар эрхээ хаhагдаа.

Хулгайhаа хохидоhон хүнүүдтэ материальна гарзань бусаагдаха болобо.

РСФСР-эй уголовно-процессуальна кодексын 321 статьягай үндэhөөр гэмтэ ябадал гаргаха хэрэгтэ нүлөөлжэ, гүрэнэй зөөриие хайша хэрэгээр хадагалдаг хүнүүд тушаа сүүдэй шиидхэбэри мүн лэ абтаба.

К. ВЛАСОВ,
Улаан-Үдын Советскэ районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Комсомолой аха нүхэр» — түрүү бэшэг. «Түргэнөөр, нарин нягтаар, аша үрэтэйгөөр» — мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. Партиин ажабайдал. «Партгрупоргтой зэргэлээд...» — А. Карташовой статья. «Шэнэдхэн хубилалтын урда тээ» Ю. Щитиковэй статья. Түрэл орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда. «Бүхы тосхомнай эдэбхитэй юм» — В. Савиновагай статья. Социалис оронуудта. Хилын саанаhаа. Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Хэн хаана hурахаа орохоб?» — мэдээсэлнүүд.

СОНОСХОЛ

Буряад ороной арадуудай соёлой ба шажан мүргэлэй ёho заншалнуудай асуудалнуудта зорюулагдаhан «1981 оной Хангаловай уншалганууд» гэhэн научна конференци байгша оной июниин 4-дэ үглөөнэй 9 сагта СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай конференц-зал соо нээгдэхэнь.

Шагнаха дуратайшуул бултадаа уригдана.

«ХЭЗЭЭДЭШЬЕ МАРТАХАГҮЙБДИ...»

Хэдэн жэлэй саада тээ (майн эхээр гээшэ hэн ха) Хэрэнэй дунда hургуули хэрэгээр ороод, хооhон аад, хонгёо коридор соогуурнь ябажа байтарни, хонхо жэнгиржэ, классууд сооhоо хүсэтэ урасхалдал, хүүгэдэй hүрэгүүд адхаршаба. Нэгэ бүлэг улаан галстугтанай дунда хүреэлүүлэн орошонхой үндэр нюргатай, үргэн ээмтэй, сэрюун янзын хүн алхална. Сээжээрээ дүүрэн орден, медаль яларуулhан тэрэ хүнhөө пионернүүд үшөөл hалаха хэбэргүй. Үшөө асуудал үгэжэ, үшөөл хөөрүүлжэ үргэлжэлhөөр ябаа hэн. Хажуугаарнь тэрэнэй үнгэрхэдэ, халта нюдөөрөө шэрбэхэдээ, баруун энгэртэнь, сэхынь хэлэхэдэ, хүлеэгдээгүйгөөр хоморой хоёр орден — Александр Невскиин хоёр орден обёоржорхёод, ерэhэн хэрэгээшье мартажа, ехэтэл тэрэ хүнэй дайшалхы намтараар hонирхошобоб.

Тээ гээгдэд гээд ябаhан классайн хүтэлбэрилэгшэhөө энэмнай хэн гээшэб гэжэ аргаахан асуухадам, тодоор, тобшоор, омогорхолтойгоор-шье:

— Сырен Жапович Андыков, — гэжэ харюусаба.

hаяханал, агуу Илалтын үдэрэй үмэнэ, Андыков сэрэгшын сэхэ бэшэ зам яажа дабаhан тухайгаа яhалал тодорхойгоор домоглоо. Яhалал олон дайшалхы ушаралнуудые дурдаа.

Нэгэдэхи ушарал...

1941 оной ноябриин эхеэр саhан эртэ орожо, Москва шадарай дайда дунгиижа харагдаха юм. Сууряатай hонор тужа соогуур лейтенант Андыков зургаан хүнэй ахалагша болонхой ульгам зээрдээрээ hайбарлуулжа ябаба. Полкын командир өөрөө тэдэниие дуудажа асараад, тон шухала даабари үгөө: Медынь гэжэ тосхондохи анхан МТС байhан газарта немецүүдэй эмхидхэhэн танк заhабарилдаг мастерскойе галдан hүнөөхэ. Задалагдаhан машинануудыень тэhэлхэ. Мастерской тухай мэдээн урда үдэрынь ороhон байгаа. Удааржа яашье болохогүй... Оршон тойронхи газар нютагые хаймадан хараха зуураа, хаана тоггoлтойб гэжэ тэрэ шэбшэнэ. Моринингоо ама татажа, нэгэ жалгалиг газарта hүрэжэ бууба. Бэшэнэниншье хүрэжэ ерэбэ. Мандагар томо бэетэй, яралгүй түбшэн зантай Горькийн хотын хүбүүн Иван Тарасов, түрэл hайхан Түнхэн нютагайнь Буда Шагланов, бусад. Хоёр хүниинь тэндээ моридоо hахиха даабари абаба. Сагаан халаадуудаа бэедээ тааруулжа үмдөөд, гранатануудаа бүhэдээ хабшуулаад, огнемедоо үргэлөөд, нарhадай дундуур hэримжэтэйгээр урагшаа дабшабад. Тужынгаа захада хүрэжэ, боро харааан болотор хорохо гэжэ шиидэбэд. Тиихэдээ хонхор газарта түбхиизэhэн Медынь тосхондо юунэй болоjо байhые альган дээрээ мэтээр адаглабад. Мастерскойн үүдэ урхын, ханын хайшаа байгуулбаритайе дурамбайдан тодорхойлбо. Боро хараанай унамсаар, урдашалан хэлсэhэн ёhоороо, туд тудтаа тусхай даабаритай урагшаа дабшабад. Талаан болоходо, тэрэ үдэшэниинь немецүүдэй ямаршьеб hайндэр байжа, мүртэй харуулшье табигдаагүй hэн. Иван Тарасов Сырен Жапович хоёр үүдэндэ бага уунги hажажа hууhан часовойень үгы хээд, мастерской тээшэ дабшабад. Буда Шагланов нүхэдтээ тэндэхи буутай харуулшаниинь анюулангхай байба.

Яларжа байhан гэрэлтэй мастерской соонь 24 танк задалаатай байба. Бензин адхажа, мастерскойнь байшанда гал аhаагаад, огнемедоороо үнөөхи танкнуудые шэрбэжэ мэдэбэд. Эгээл энэ үедэ сиреньын унжагай ута уляан соностожо, Медынь тосхон соогуур hогтуу немецүүд бүргэшэлдэн гүйлдэжэ эхилбэ. Андыковай бишыхан отряд хэрэгээ бүтээгээд, ханадань урид гаргаhан нүхөөрөө гулдиржа, баглайн байгша хара тужа тээшээ арилшалай. Хоморхон ододтой намарай хүхэ тэнгэри доро амидатараа гүйлдэн, саhа махан, моридтоо хүрэжэ ерээд, гэдэргээ эрьелдэн харахадань, Медынь дээрэхи тэнгэри улаан дүлөөр сорoбхилжо байгаа hэн.

Энэ хадаа буряад хүбүүнэй түрүүшын баатаршалга болоо гээ hаа, зүбтэй байха.

Юуб гэхэдэ, тиихэдэ түрүүшынхеэ 16-дахи армиие командалагша генерал К. К. Рокоссовскиин нэрэhээ баясхаланда хүртэhэн, түрүүшын гээ шагнал хайрадашье зуура шалагдаhан байгаа бшуу.

...Ута байгаа даа, дайнай харгы. Утаа уяэр, дариин үнэрөөр анхилhан, унтажа амарха сүлөө олгохогүй дүрбэн жэл утатай дүлэтэ энэ дайнай харгы. Нииспэл Москва шадар түрүүшынгээ шанга шалгалта гаража, саашадаа хоёрдохи Белорусска фронтын сэрэгшэдэй зэргэдэ жагсаhан мундаргата Саяанай хормойн хүбүүн Илалта тээшэ нигэжэ эрмэлзээ бшуу.

Хоёрдохи ушарал...

Фронтые командалагша Буг мүрэн дээгүүр понтонно хүүргэнүүдые татаха гэhэн захиралта үгэбэ. Зүгөөр саада эрьеhээнь фашистнууд hомо аадар бороодол адхаруулжа, манайхинай сэрэгүүдэй урагшаа дабшалгада хүсэд hаад ушаруулаад лэ байба. Эндэ яашье удааржа болохогүй hэн. Нүгөө эрьедэнь оршодог Польшын хотонууд Бело-Подляцкда, Седлецтэ тэдэнэр нилээд бэхижэжэ, дабхар хамгаалалта түхеэржэ байгаа. Иимэл эрхэ байдалда дивизиин командир коммунистнуудые намда дуудагты гэжэ захираа бшуу. Оройдоол хорёод хүн сугларба. Тэрэ тоодо Сырен Андыков уйтан блиндаж соонь оролсобо. Тиихэдэнь лэ саhан сагаан үhэтэй полковник ушар байдалыень уг унгяарнь ойлгуулаад, Буг мүрэнэй нүгөө эрье гаража, плацдарм түхеэрхэ гэhэн даабари үгэбэ. 1943 оной намарай үе hэн. Үhан хүйтэн. Түргэн урасхалтай. Тиибэшье hаань, резиновэ онгосонуудта hуунхай совет сэрэгшэд hүниин харанхыгаар, hомоной эшхэрэлдээ шагнаархан, дайсанай эрье шэглэн тамарбад. Хирэ-хирэ болоод ракетэнүүд hүниин шэб балайе хаха зуран задарха юм. Тиихэдэнь манай сэрэгшэд онгосынгоо оёорто няалдан хэбтээдхинэ. Гэнтэл мэдэхэдээ, тэдэнэр нүгөө эрьедэнь хүрэшэhэн байба. Юуб гэхэдэ, совет десантын бууhыень хожомдожо обёорон ойлгоhон дайсад ээлжээ эхигүй буудашоо ха юм. Автомадуудай таршаганаан. Зүгөөр манайхин эмхитэй гуримтайгаар таража, таарамжатай зохид hуудал түхеэрээд, немецүүдэй урдаhаа миномёдоор, пулемёдоор буудажа эхилбэ. Энэ үедэ үшөө нэгэ бүлэг десантнигууд нэмэжэ бууба. Удаань тэдэнэр добтолгодо оробо. Энэл добтолгын үедэ Сырен Жапович үхэр буугай hомоной түгдэрхэйдэ тархяа дайруулаад, госпитальдо орохо баатай болоо hэн.

Буга-Наревска плацдарм эзэлхэ хэрэгтэ эрэлхэг габьяа харуулhанайнгаа түлөө Андыков Александр Невскиин орденоор шагнагдаhан намтартай.

Ута байгаа даа дайнай харгы. Илалтын үдэрөөр дашарамдуулан, фронтынгоо ветерануудай соведэй түрүүлэгшэ Москвада ажаhуудаг генерал-лейтенант Глинскиин гар табилгатай амаршалгын бэшэг абахадаа, Сырен Жапович дайнай ута замаар дабшаhанаа эжэлүүдгүй дахин hанаандаа оруулдаг заншалтай. Дурсаха, дурдаха, домоглохо, хөөрэхэ юумэн түрээндэ үнэхөөрөөшье олон даа. Угаа олон.

Гурбадахи ушарал...

Энэ үдэрые тэрэ хэзээшье мартахагүй. Юундэб гэхэдэ гү? Нэгэдэхеэр, Майн 1-эй үдэр hэн. Хоёрдохёор, тэрэнэй дайлалдаhан hүүлшын үдэр бэлэй. Батальондонь тон харюусалгатай даабари үгтэбэ: Берлинэй баруун хойто хубида оршодог Штеттинскэ вокзалые сүүдхын туршада дайсадhаа сүлөөлхэ. Тэрэ фаустпатронтой, пулемёдуудтай эсэсовецүүд эшээлэн хоронхой байгаа. hүүлшынгээ hомон хүрэтэр тулалдаха гэжэ шиидэhэн одоол галзуу дайсад тэдэл hэн. Хэды дахин арт-буудалга үнгэрөөд эли добтолгодо ороходонь, эсэсовецүүд урда урданайхиинь хоротойгоор, нэтэрүүгээр буудаад лэ байба. Ялтайб! Батальоной командир нэгэ hүүлшын гэрээ вокзалда дүтэлхэ, тэрэнэй руу шурган орохо, дайсадые соонь тулалдаа үүсэхэ гэжэ шиидхэбэри абаба. Тиигэжэ hомоной эшхэрээн доро бүтэн [illegible] рын гэрнүүдые, түмэр замай полотное далдалан, манай сэрэгшэд хабтагар ута казармын мэтэ Штеттинскэ вокзалай тээшэ мүлхибэд. Эгээл энэ үедэ Таhархай [illegible] тагтань жэргэмэлүүд [illegible] бар боро талаяа ятаргалан магтан дуулана хаб даа! Хүлэг, шагнагдаг hайб. Шагнал зол тудаха гү? Али... Харин мүнөө дээгүүрнь — hомоной эшхэрээн, миниин hиинаан. Сырен Жапович түрүүшын булай хэдэн хүнүүдээр вокзалай hүүлшын мондо тудуулжа бисаршалжа хананууда ошожо няалдаад дососоошонь гранатануудые хаяжа эхилбэ. Үхэр буугай дуунше замханагүй. Берлин дээрэ хүхэ манан хүлбөөрэн тэн унжалдажа байба.

Эсэсовецүүдэй hомоной рэхэгүй газарта гушаад сүү хуу сэрэгшэд суглархадаа, [illegible] залай гол үүдээр нэбтэрэн ороод, жадааа барижа доро толхо гэhэн шухала шиидхэбэри абаба. Илалтаар [illegible] реөдэhэн, илалтын үдэр сйроохо болоhые бухы бэе махабадааршаа ойлгон ябаhан совет сэрэгшэдые тиихэдэ юушье тоггоохоёо болино [illegible] тэдэhэ хэншье hаад хэзээ болинохой байгаа бшуу.

Гайтайл hэн даа тэрэ hүүлшын тулалдаан. Эсэсовецүүдтэй улаан нюурараа уулзажа, жадаар, гранатаар тулалдан ниие даран hүнөөжэл hабан hэн. Үшөө Буркевдивизионой гараhан hургуулинь Сырен Жаповичта эндэ ехэ туhа байба.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай эгээл hүүлшын тулалдаанай шалгарhанайнгаа түлөө түрэн сагаан Түнхэнэй хүбүүн Сырен Жапович Андыков Александр Невскиин хоёрдохи орденоор шагнагдаа бэлэй.

Тэрэ гэнээр коммунист офицер буряад хүбүүнэй дайн байдал амгалан hабааряа [illegible] ро, амгалан hабаараа [illegible] Гурбан үхибүүдээгээ хүмүүжүүлжэ дүрөөдэ, гарьень ганзагынь хүргэhэн габьяатай. Нэгэнь — Владимир Сыренович эсэгэдээ адли Совет Армиин офицер. Нүгөө хүбүүниинь хүдэлмэришэн. Үшөө басаган бии. Сырен Жаповичые баян хүн гээ hаа, хэншье маргалдахагүй байха. Өөрөө тэрэ дайнай hүүлээр [illegible] дэ районойнгоо соёлой [illegible] гые даагшаар, хожомдоо КПСС-эй райкомой инструктораар, колхозой партком секретаряар ажаллаа.

...«Литературна газета»-гай hүүлшын номернуудай нэгэндэ ГДР-эй поэт Уве Бергерэй «Москвагай нүхэдтэ [illegible]» гэhэн гаршагтай нэгэ хон статья hонирхон уншаа. Тэрээн дотор нигэжэ бэшээ дэнхэй: «Улаан-Үдын үйлсэдэ дайшалхы орденуудтай нэгэ жаал нэгэ хүнтэй гэнэ бэшэ уулзашооб. Тэрэ хүмни Андыков шадар шархатахан, [illegible] мынь нютагайнгаа буряад сад сэрэгшэдтэй хамта Совет Армиин эрэгээ ябажа, [illegible] Эхэ ороние фашизмhаа сүлөөлэхэ байба... Энэ [illegible] дар габьяаень бидэ хэзээшье мартахагүйбди».

Эдэ мүрнүүдые уншаад раа, би нэн түрүүн Сырен Жаповичые hанаадаа [illegible] лаадхёоб. Магад тэрэ Улаан-Үдын үйлсэдэ поэт уулзан байжа [illegible] хаш. Юуб гэхэдэ, дураар үсөөхэн баримтануудынгаа туделдана бшуу. Энэхэн өөрhөөнь hураха гэхэдэм, уулзаха ушар огто болоогүй.

— Түнхэнөө ябашаhан гү гэбэл, hурагшадаар уулзаха хэхэеэ урюулжа ошоhон байдаг.

Дуулана гүш, Сырен Жапович, немец поэт шамай танай эрэлхэг баатар хүнүүд тухай юу хэлэнэ?

А. ЖАЛСАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Ж. Андыков.

Н. ДРИГЕНОВЭЙ фото.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 10.05 — «Самый маленький гном», «Котенок по имени Гав», «Петькины трюки» — мультфильмнүүдэй программа. 10.50 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (2-дохи сери). 12.20 — Шэнэ hонин. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 — Шэнэ hонин. 15.35 — «Тон гансахан арга боломжо» — телевизионно баримтата фильм. 16.35—«Ород хэлэн».

Улаан-Үдэ. 17.05 — «Байгал» — программа.

Орбита. 17.35 — «Горнистнууд, харюусагты!». 18.05 — Баскетболоор Европын чемпионат. Эрэшүүл. Түгэсхэлэй наадан.

Улаан-Үдэ. 18.45 — Үхибүүдэй уран hайханай бүлгэмэй концерт. 19.20 — «Холын хараата түсэб» гэhэн циклhээ. «Буркоопсоюзай» правлениин түрүүлэгшын орлогшо Б. Г. Кушеев үгэ хэлэхэ.

Орбита. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00 — Фильм-концерт. 20.30 — «Семья Штраус» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (3-дахи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Арадай инструментнүүдэй аялганууд» (гитара). 23.50 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 00.05 — Футболоор СССР-эй чемпионат. 1. Динамо (Тб) — «Торпедо» (2-дохи тайм). 2. «Спартак» — «Шахтер» (2-дохи тайм).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Орбита. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Капитан Немо» — телевизионно олон серитэй уран hайханай фильм (3-дахи сери). 14.05 — «Телестадион». 14.35 — СССР-эй арадай артист Ю. Гуляев дуулаха. 14.45 — «Калининград» — баримтата фильм. 15.15 — «Юун? Хаана? Хэзээ?» — телевизионно викторина. 16.25 — «Соведүүдэй хүдэлмэри».

Улаан-Үдэ. 16.55 — Киножурнал.

Орбита. 17.05 — «Хатар миниин ажабайдал». Фильм-концерт.

Улаан-Үдэ. 17.35 — «Агитаторнууд ба политинформаторнуудта туhаламжа». 17.55 — Түймэр сараха асуудалда зорюулагдаhан баримтата фильмүүдэй программа. 18.35 — Соносхолнууд.

Орбита. 18.45 — «Арадай уран бүтээл» — телевизионно шэнжэлэл. 19.30 — 19.45 — Забhарлалга.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Киножурнал.

Орбита. 20.00 — «Ан амитадай ажамидарал». 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». Шэдитэ экран. 21.15 — «Гүрэнэй Третьяковско галерейн залнуудаар» — телевизионно баримтата фильм. 21.45 — Татарай АССР-эй арадай артист Р. Ибрагимов дуулаха. Фильм-концерт. 22.35 — «Время». 22.35 — «Зеленый огонёк» — уран hайханай фильм.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро —2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-02408 Заказ № 127. Индекс 59